

ROMAN

No 14

SISU:

H. Courths-Mahler: Rani amulett
Hermann Dressler: Kes ta oli?
Rabindranath Tagore: Postmeister.
Flemming Algreen-Ussing: Eeskujud.
H. Wühner: Linapõld.
John Galsworthy: Äreng.
H. Haljaspõld: Chimay.
K. Tetmajer: Önn.
Miguel Zamacois: Lühikesed juuksed.
Ed. Wöhrmann: Kõrtsi unenägu.
Hugh Conway: Warjust walgusele.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ÄRENG“
TALLINN, 1926. A. V. AASTAKÄIK

Omnibuse liini

Tallinn – Rannamõisa

SÕIDUPLAAN.

Äripäevadel:

Vene turult:		Rannamõisast:	
Kell	1/27 homm.	Kell	1/28 homm.
"	9 "	"	10 "
"	1/24 p. l.	"	1/25 p. l.
"	1/26 "	"	1/27 "
"	1/28 õhtul	"	1/29 õhtul

Pühapäevadel:

Vene turult:		Rannamõisast:	
Kell	9 homm.	Kell	10 e. l.
"	11 e. l.	"	12 päeval
"	1 p. l.	"	2 p. l.
"	1/24 "	"	1/25 "
"	1/26 "	"	1/27 "
"	1/29 õhtul	"	1/210 õhtul

Märkus: Pühapäevadel vihmaste ilmadega jäävad ära sõidud Vene turult: kell 9 homm., 1/24 p. l. ja 1/29 õhtul; Rannamõisast: kell 10 e. l., 1/25 p. l. ja 1/210 õhtul.

Omnibus peatab läbisõidul Vabadusplatsil.

Sõiduhinnad:

		Täiskasv.	Lastele ja õpilast.
Tallinn	— Mustjõe	Mk.	35
"	— Haabersti	"	50
"	— Kakumäe	"	75
"	— Kallaste	"	100
"	— Tabasalu	"	110
"	— Rannamõisa	"	125
Sõidukaardid à 10 piletid :			
Tallinn	— Kallaste	"	800
"	— Rannamõisa	"	1000

O.-ü. „MOOTOR“

V. Karja tän. 12. Telef. 27-72

Garaash 7-13.

Romaani

Ilmub kaks korda kuus.

TELLIMISE HINNAD:		Toimetaja: P. GRÜNFELDT. Wäljaandja: K. o. ü. „ARENG“. TALITUSE AADRESS: Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16 (uks B Laenu-panga majas). Telefon 12-53.	KUULUTUSTE HINNAD:	
Aastas (24 nr.nr.)	Mk. 750.—		1/1 lhk. M. 3500.—	1/4 lhk. M. 900.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	„ 400.—	1/2 „ „ 1750.—	1/8 „ „ 450.—	
1/4 „ (6 nr.nr.)	„ 225.—	1/3 „ „ 1200.—	1/16 „ „ 225.—	
1 kuus (2 nr.nr.)	„ 80.—			
Üksiknumber	„ 40.—		Tekstis 50% kallim.	

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.

Nr. 14 (104)

Juuli 1926

V aastakäik.

Rani amulett.

Salka kirjaniitu S. Courths-Mahler'i romaan.

11

Waltitud roogadega kaetud lauas ja heade weinide juures tekkis peagi elaw, lõbus helemus. Ka Ramberg näis jälle olevat lõbus ja rõõmus. Aga Gerhardi terawate filmade eest ei jäänud warjule waike, salajane rahutus tema olekus. Ramberg ajas Gewaga palju juttu ja ta filmad wiibisid tõesti soojal ilmeneil, aga ometi peitus ta olekus midagi rõhuvat, rufuwat, midagi, mida seal enne ei olnud.

Selle tähelepaneku oli ainult Gerhard teinud. Gewa ei aimanud midagi ega märganud Rambergi juures ka vähematki mundatust. Ta oli paruni sealoleku üle väga õnnelik ja ta selle üle, et see temale nii soojalt ja sügawalt filma waatas.

Hiljem walmistati terrasfil bowle ja helemus muutus weel rõõmsamaks. Ohtupooliku weetsid kõik kõige paremas tujus.

Ka Hans Ramberg oli oma helemusest wõidu saanud. Tema ehmatuse oli tõesti suur olnud, kui kuulis, et Freda siin Kronau tehastes ametis oli. Just nüüd, mil temale näis naeratawat õnn, asus ta südamesse hirm, et see õnn wõiks mõne juhuse wastu puruks põrgata.

Ta ei teadnud ju, mis Fredast siin arwati. Kuidas wõis ta juleta, kõige muu peale waatamata, Kronau tehaste omaniku õe kätt paluda, kui ta oma õde siin teenistuses jefkis!

Kust Freda siia oli saanud, seda ei osanud ta enesele seletada. Ago kahilemata oli teda mõeldud. Sest kõik klappis ju täpselt. Aga miks ei olnud Freda temale teatanud, et ta nüüd siin wiibis?

„Ta wõib küll alles lühilest aega siin olla, muidu oleks ta mulle sellest teatanud,“ mõtles ta.

Ja oma hirmus, asjalugu, et ta õde Gerhard von Studenti naissekretär oli, wõiks ta soowide täideminekut takistada, mõttes ta rahutult selle üle järele, kuidas ta seda hädaohtu saaks kõrwaldada.

Ja üks asi oli tema teada kindel — keegi ei tohtinud ehtotsa teada, et Freda tema õde oli. Alles kui ta oma õnnes kindel oli, kui ta sai Gewalt jaasõna, alles siis oli aeg seletust anda.

Aga mis siis, kui ta siin Fredaga äkki tunnistajate juuresolekul kokku sai? Kui Freda enese ära andis?

Ta tõmbas sügawasti hinge.

Ei, tema ei tohtinud siin Fredaga kokku saada. Sest otselohke salata ta oma õde ei wõinud. Sest kuidas sai ta seda salgamist hiljem muidu seletada? Wõis ju wõimalik olla, et ta Freda nime ei olnud kuulnud. Ja õde-wennad unustasid ehk ka, et nad temast tema juuresolekul üldse olid rääkinud. Aga isiklikult ei saanud ta kõrwale põigata, kui Freda talle wastu tuli, ja sellepärast tuli temaga kokkusa-

mise eest tunnistajate juuresolekul hoiduda. Ta pidi abinõusid leidma, kuidas seda takistada. Aga üksi ta seda ei võinud. Freda pidi teda selle juures aitama. Ta pidi öde hoiatama, tema eest hoiduda, pidi öde ütlemata, tema eest hoiduda, pidi öde ütlemata, mis temal mängus oli. Ja sellepärast pidi ta öega salamahiti kokku saama. Kõige parem oli, ta kirjutas ödele kohe ja palus temaga kokkusaamist, enne kui ta siia ametlikult uuesti tuli.

Ta mõtles järele, kus ja kuidas ta Fredaga saaks rääkida, ja siis tuli temale meele paadimaja Rheini ääres. Seal oli mugav peatuskoht sõudepaadile. Ja tema peremehel, kelle juures ta siin manööwritel karteris, oli auto. Sellega võis ta lüüsi Rheini ääre väikse kõrtsi juure sõita. Seda kõrtsi oli ta paadimajast näinud. Seal seisid sõudepaadid, mida seal sõdurastele üüriti. Ühe niisugusega võis ta paadimaja juure sõuda, homme õhtul, kui ilmpimedaks läks, ja seal Fredat kohata.

Ja — nii see läks. Ta pidi Fredale veel täna õhtul kirja kirjutama ja õigel ajal postkasti wistama. Siis sai öde kirja hommikul kätte ja võis õhtul kohal olla.

Nii mõtles ta ja jäi rahulikumaks.

Weel polnud ju midagi kaotatud.

Tal polnud aimugi, et ta Gerhard v. Rudeni südames juba oli kerge kahtluse äratanud, ja nimelt kahtluse, mis tõesti võib olla veel palju hädaohtlikum oli.

Kõikidel õhtupoolikul lahtusid ohwitserid. Nad pidid õigel ajal olema korteris, sest hommikul algas teenistus õige vara. Ja see suhtes ei armastanud herra ooberst nalja.

Gerhard ei olnud oma olekut Rambergi vastu põrnugi muutnud, kuigi teda waewas õhkimine piin küsimuse üle, mispärast Rambergi teha Freda nime kuuldes oli tuskatus läbi käinud. Ta lahtus temast wanaal wiisil ja katsumise enesele selgeks teha, et ta oli efsinud. Tema polnud ju inimene, kes mõne pealiskaudse kahtluse põhjal kellelegile võis haiget teha.

* * *

Järgmisel hommikul tuli Freda nagu harilikult tööle. Ta oli eile veel teist ohwitserisid näinud tulewat ja eeskriide tagant salamahiti nende nägu silmitsenud. Wenda nende hulgas ei olnud.

Nüüd täna istus ta jälle väikse laua ette oma kohale ja pani tähendusteraamatu käepärast. Odades waatas ta Gerhardile.

See ulatas temale kummaliselt uurival pilgul ühe kirja. Sellel seisid lähema jaama tempel ja tema aadress oli wististi kirjutatud meesterahwa käefirjaga.

„Preili Freda von Walbaule, naissekretär Kronau tehastes.“

Sellane oli aadress, ilma ühegi lisaanduseta. Ja sellepärast oli kiri ühes muu postiga siia saadetud.

„Siin on Teile kiri, preili v. Waldau. Ta on efsikombel satunud minu kirjade hulka, selle asemel et ta oleks saadetud Teile korterisse.“

Freda wõttis kirja ning tänas. Pealiskaudselt waatas ta aadressile ja tundis kohe ära oma wenna käefirja. Postitemplit ei pannud ta täheleegi. Ta oli rõõmus, et wiimaks ometi teateid sai. Kahtlemata tahtis Hans talle teatada, et tema lähedal wiibib. Ja nii oli ta siis tema kirja ometi kätte saanud.

Ta pani kirja awamatult oma ette, et teda hiljem kaasa wõtta.

Gerhard oli teda terawasti silmitsenud. Miks ta selle kirja parun Rambergiga ühendusse seadis, seda ta ei teadnud, aga tal oli tunne, nagu oleks see kiri tingimata tulnud parunilt.

„Kas ei tahaks Te enne lugeda?“ küsis ta.

Freda raputas rahulikult naeratades pead.

„Seega pole ruttu. Kirjal on aega. Ma ei taha sellega Teid kinni pidada.“

Gerhard tõmbas sügawasti hinge.

Neiu silmad olid nii selged ja puhtad. Kas ta polnud jõe, et enesele nii rahutud mõtled tegi?

Ja ifegi kui Freda ning parun Ramberg üksteist tundsid — ifegi kui see kiri Rambergilt tuli —, kas ei saanud seda siis kõik üsna kiütult seletada?

Nüüd hakkas ta Fredaga oma kirju harutama nagu alati ja lastis enese selle juures jällegi tahes kaduda mõtlemise, mis Fredalt wälja hooas.

Tund hiljem istus Freda oma toas ja awas wenna kirja. Alles nüüd waatas ta postitemplit ja noogutas oma ette. Nii siis wiibis Hans tõesti oma rügemendiga tema lähedal, nagu ta seda juba eile oli aimanud.

Ruttu wõttis ta ümbrifust kirja ja luges: Minu armas Freda!

Ara ehmata, kui selle kirja postitemplit näed, et ma sinu lähedal wiibin. Olen manööwritel. Täna olin ma ifegi Rudeni majas külas ja kuulsin täitsa juhuslikult sinu nime ja ka seda, et sa oled nüüd herra von Rudeni juures naissekretäriks. Miks ei teatanud sa seda mulle? Võid ifegi armata, kuidas ma ehmatasin, kui sinust kuulsin. Lähemal nädalal saan ma Rudeni villat minu kord külastama ja pean sinuga enne seda tungiwalt rääkima. Keegi ei tohi siin meie juhetest midagi aimata, sest Viktor von Ruden on minu rügemendi-

seltfimees. Minul äga seisab enam mängus. Sellepärast palun ma sind, tule homme — esmaspäeva õhtul pool üheksa Rheini ääre Rudeni paadimaja. Seal peame läbi rääkima, kuidas peame olema, et keegi meie saladuse jälle ei saaks. Ole ettevaatlik. Suure rutuga südamlikud termitused.

Sinu Hans.

Mõistlikeses silmitses Freda kirja. Nüüd teadis ta, et kindlasti Hans see oli olnud, kes tehestest Viktor v. Rudeni kõrval oli läbi läinud. Temas walitses väga piinlik tunne, et ta Gewa ja Gerhard von Rudeni eest seda pidi warjama, et Hans ta wend oli. Aga ta sai ka aru, et see tarwilik oli. Muidu saadi rügemendis Viktor von Rudeni teada, et Hansul õde oli, kes enesele ise pidi leiba teenima. Waene Hans! kui rahutu ta wõis olla! Muidugi pidi ta temaga täna õhtul tingimata kokku jaama.

Kell üheksa oli ilm juba ammu pime ja heameelega ei läinud ta sel ajal mitte läbi metsatuka Rheini kaldale. Aga kes wõis temale seal ometi wastu tulla! Mii hilja ei olnud ju kellegil enam paadimaja asja. Ja mõned laternad põlesid ju teel ikka.

Ta pani kirja kokku ja pistis ta oma wälisesse käsitaskusse.

Siis hakkas ta tööle.

Natuke aega enne lõunat ilmus Gewa, teatas teda südamlikult ja jutustas, et eile tal wäga lõbusasti läinud.

„Teie joote ometi täna õhtupoolikul meie selltsis teed? Meie täna külalisi ei oota,“ ütles Gewa.

„Heameelega, armuline preili, niipea kui oma tööga walmis saan.“

„Do, küll Te juba walmis saate. Sellepärast ei taha ma Teid kauemini eksitada. Mii siis jällenägemiseni täna pärast lõunat!“

„Nägemiseni!“

Natuke aega hiljem läks Freda lõunale.

Gerhard seisis afna eesriiete warjus ja waatas talle salamahti järele. Tema mõtted ei pääsnud Rambergist ja kirjast lahti, olgugi et ta selle eest ennast mitu korda noomis. Tal oli tunne, nagu ähwardaks tema armastust hädaoht.

Ja kui ta nüüd Fredale järele waatas põlewail, rahutuil filmil, siis märkas ta, et neiu parajasti oma käsitaskust taskurätiku wälja wõttis. Ühtlasi nägi ta aga ka selgesti, et neiu ühes taskurätikuga taskust ilma märkamata wälja tõmbas mingisuguse kottupandub paberi ja et see maha kukkus.

Freda läks rahulikult edasi.

Aga Gerhard wahtis nagu hüpnotiseerituna walgele paberile.

Kui see oli teatud firi? Ja kui ta seda saaks lugeda? Wahesti wõidakse ta siis lorruga oma rahu jälle tagasi.

Aga see oleks kirjasaladuse rikkumine — indiskretsioon — ülekohus. Kuid sellest oleneb wõib olla ta eluõnn. Määratu tähtis oli teada, kas see firi oli tõesti parunilt ja mis ta sisaldas.

Ja küsimus ei puudutanud mitte üht tema eluõnne — wõib olla, seisis ka ta õe eluõnn kaalul!

See mõte käis taft läbi nagu rabandus. Gewale polnud ta weel mõelnudki. Ka Gewa pärast pidi tal kindlustus olema.

Ja peale selle — kui see oli firi — siis ei tohtinud see teele maha jääda, kust ei teatas ta leidis ja tema siju kõigile teatas.

Õtustawalt ajas ta enese sirgeks. Oli see ülekohus wõi mis tahes — ta pidi seda kirja lugema. Heameelega tahtis ta seda siis Fredale pihitada ja temalt andeks paluda, kui tal oli olnud walekahlus. Aga kindlustuse pidi ta jaama — iga hinna eest — ja kui see oli kas wõi ülekohtuhind!

Ruttu läks ta õue, sinna, kus paber seisis. Ja ta nägi kohe, et see sama firi oli, mis Freda hommikul oli saanud.

Ta wõttis ta üles ja tõmbas kirja ümbrikust wälja.

Ta filmad lendasid sellest üle. Kõige efiti waatas ta allkirja: „Sinu Hans.“

See tabas teda kui oapiste Hämmaid kofku pigistades lugesi ta kirja läbi. See oli ju lühike. Ja ta hingi asus õõ. Hirmus walu pigistas ta südant.

Kas wõis ta muud uskuda, et paruni ja Freda wahel oli armastusühendus? Ainuski sõna, ainuski tähendus ei lastnud oletada, et see oli wenna firi õde.

Tardunult seisis ta.

Siis aga nägi ta eemalt pöösaste wahelt Fredat tagasi tulewat, filmad maas, nagu otseks ta midagi.

Ruttu pistis ta kirja jälle ümbrikku ja wiskas selle samale kohale maha.

Siis läks ta ruttu paksu pöösa taha ja silmitses sealt Fredat tumedal pilgul.

Freda lähenes filmänähtawa rahutusega. Teel oli ta märganud, et kirja taskust oli laotanud, ja oli siis kohkudes tagasi rutanud. Ta teadis, et firi oli siis kadunud, kui ta taskurätiku wõttis. Kui ta kirja nüüd teel märkas, hakkas ta nagu surwe alt pääsnult fergemini hingama. Ta peitis kirja oma käsitaskusse ja otustas ta kohe ära põletada. Silmapilgu seisis ta, käd rinnale surutud, nagu oleks ta vi-

danud oma südame põlsimist rahustama. Ja ta ei aimanud, et temast mõni samm eemal seisis Gerhard von Ruden ja teda filmitses. Ta heitis ainult maja poole uuriva pilgu ja läks siis jälle tagasi.

Uga Gerhard von Ruden läks, niipea kui neiu kadus, wäsinult koju. Jõudes oma tupp, wajus ta tugitoolile ja toetas oma pea raskesti kätele.

Kergemeelset armastusühendust ta Freda poolt ei uskunud. Selleks seisis ta tema armastatava liig kõrgel, ja ta tundis teda hästi. Teemal oli siin tegemist waid tõlise kihlusega. Uga ta oli waene ja Ramberg samuti. Sellepärast ei mõinud armastajad niipea ühendust loota. Ja Ramberg ei paistnud ka truuduses mitte täpne olemat. Sest ükna filmanähtawalt eelistas ta Gewat. Nähtawasti ei mõtelnudki ta ennast Fredaga siduda, waid otsis enesele rikaist naist.

Ja selleks oli ta küll wist walinud Gewa? Ja sellepärast ehmataski ta kuuldes, et Freda ka siin wiibis. Siin ei pidanud keegi ta juhetest Fredaga midagi teadma ega märkama. Nüüd tahtis ta Fredale õhtul paadimajas seletust anda ja teda paluda, et ta teda siin ei tunneks.

Wiimasel ajal ei paistnud armastajad ometi üksiteisega ühenduses olnud olemat, sest et Ramberg Freda siinwiibimisest midagi ei teadnud.

Gerhard hoigas waljusti.

Mõte, et ka ta armastatav naor õde nüüd peab kannatama, nagu tema ise kannatas, rõhus teda wäga. Kartus ja mure seltsis ta oma walu ja meeleheite juure, et ta Freda peab kaotama. Sest et ta tema oli kaotanud, nii wõi nii, see oli talle selge. Freda pidi Rambergi armastatama, muidu ei oleks ta ju temaga iial nii südamlikult suhteid sõlminud. Ja niisugune kui ta oli, ei mõinud ta iial kuuluda mehele, teda ta ei armastanud.

Ja tema ise?

Nii wäga kui ta Fredat ka armastas, iial ei mõinud ta teda kostoa, kuna ta nüüd ju teadis, et neiu süda ei kuulunud temale.

Nii oli see siis olnud effitus, kui ta oli armanud Freda filmist mõnikord lugeda wõiwat, et ta tema wastu polnud ükskõikne. Ka Gewa pidi olema elsinud, kui tõendas, et Freda kahwatab ja punastab, niipea kui Gerhardi nime nimetamist kuuleb.

Sügawamini, kui ta iial uskunud, et see talle wõiks walu teha, walmistab see teadmus temale walu. Ja ta küsis eneselt, kas ta seda peaks suutma kanda, kui Fredaga nagu seni

iga päew kokku sai, ilma et tal lootust oleks olnud iial temaga õnnestawalt ühineda.

Kõike oma jõudu kokku wõttes juulis ta wiimaks enese nii kaugele sundida, et wõis Fredale filmanähtawalt rahulikult wastu astuda, kui ta temaga pärast lõunat jälle pidi tööd tegema.

Freda märkas aga kohe armastatava südame peenetundelikkusel, et Gerhard kahwatanud ja tusane oli ja et ta olemuses walitses mingisugune wäsinud, raske alatoon.

Ta nägi, et Gerhardi muidu nii selgeis, lahkeis filmis põles palaw walu, ja tundis, et ta hoidus temale waatamast. Ta süda põlsus rahutuses ja häbas. Mis oli sündinud? Mis asi piinas teda? Mis tumestab ta olemuse imetaoliku kookukõla, mis oli kiindunud temalegi, nagu nüüd ta tusatujugi temale külge hakkas?

Ta mõtles kõigile võimalustele — ainult mitte sellele, et ta ise tema muudatuse juures wõiks olla süüdi. See ei tulnud temale meele. Ta tundis ainult, et Gerhard kannatas ja et ta ise igale ohwriks walmis oli, kui aga Gerhardile jälle saaks tagasi anda endise rahu ja rahulikkuse.

Ja kui ta tööga walmis sai, läks ta Gewa juure. See wõttis ta wastu rõõmsasti ja heatahtlikult nagu ikka, aimamata, millised pilwõd tema wenna õnnetaewasse koondusid.

Jõudes teelauda, ilmus Gerhardi teener ja teatas, et herra lastwat ennast wabandada, temal olla tähtis töö ees ja ta ei saawat teele tulla.

Gewa selle üle ei imestanud, sest tihti juhtus, et Gerhard tulemast oli takistatud. Uga Freda teadis, et täna mingisugust eriti tähtsat tööd ei olnud.

Gewa weelkes eilsest lõbusasti ja walus Fredat siis ka õhtuks ilmuda, et üheskoos mustifeerida.

Nüüd pidi Freda wälja mõtlema usutawa wabanduse, et ära ütelda, kuna ta ju kell 9 pidi Hansuga kokku saama. Ta ütles, tal olla firju firjutada, mida ta juba kawa wõlgnewat ja nüüd enam ei wõiwat edasi lükata.

Gewa ei käinud ka pikemalt peale.

Natuke aega enne seitset läks Freda koju.

Ja jälle seisis Gerhard akna juures ning waatas talle järele. Talle paistis, et neiu kõnnat tänä mitte ei olnud nii elastiline kui muidu. Ta läks norus peaga, wäsinult.

Nagu rõhuks teda nõgemata koorem.

„Wististi kannatab ta oma armastuse pärast,“ mõtles Gerhard.

Ja kui Freda ta filmist kadus, läks ta õe juure.

"Oled oma tööga ometi lord walmis, Gerhard?" küsis Gewa.

"Lõpetasin parajasti, Gewa. Preili von Waldau on juba läinud?"

"Jah. Ja ma usun, ta olin wäga kurb, et sina puudusid. Tal oli kahwatu, kurb nägu. Sellepärast palusin teda õhtuks weel siia. Niimelt ka sellepärast, et see sulle armas on. Aga ta ütles ära, tal olla waja kiru kirjutada. Wististi lootsid ja temaga siin jälle röömsasti wõistelda."

Gerhard teadis, et Freda täna õhtul kirju ei kirjutanud, waid paadimajas Rambergi koh-
tas. Mõiles ja pühkis enesel üle oisaeisise.

Palawalt ja metsikut mällas armuabandus ta südames. Ta ei olesks ustunud, et ta wõib tunda nii kirglist tundeid.

"Dieta welda on see mulle, Gewa, armas, et ta ei tule. Mu peaa walutab ja ma tahan parast söömist kohe tunniks jalutama minna."

Gewa wõttis ta käealt finni.

"Ma leian, et sul hirmus töökoorem on kanda, ja on see siis ime, kui selle all ära wõisid. Sa ei näe täna tõesti hea wälja — nii kahwatanud ja wäsinud oled ja. Wististi on sulle õhtune jalutuskäik kasulik."

"Seda usun minagi. Siis ei tarwitse ja mind oodata. Kõju tulles lähen kohe woodisise. Loodetawasti ei ole sul igam."

Gewa naeratas unenäoliktult ja raputas pead.

"Oh ei, mul on nii palju head ja armast mõtelda."

Süda fiskus Gerhardil kokku. Kas ei olesks ta pidanud õele üttelema: "See ilus ja armas, mille peale mõtled, on pettepilt — pööra oma mõtted sealt kõrwale. Ratsju unustada meest, kellele su noor süda on andunud — ta petab sind oma palawate pilkudega. Minult raha pärast tahab ta sind omale."

Aga ta ei suutnud seda wäljendada. Seda lõõki ei wõinud ta õele anda. Tundis ta ju ise, kui warus pettumus oli. Ja — esiti pidi ta meendumisele jõudma, kas parun Ramberg tõesti selle kirja kirjutaja oli. Kirja all seisiks "Hans." Minult oletuse põhjal ei wõinud ta jüüdistada meest, keda ta õde armastas.

Et ta kell üheksa alla Rheini ääre pidi minema, oli kindel. Ta tahtis teadmusele jõuda ja selle kohtamise tunnistaja olla. Ja kui see oli tõesti Ramberg, keda Freda paadimajas kohtas, siis pidi ta waatama, kuidas oma õde sellest mehest sai lahutada, ilma et ta liig suurt haawa olesks saanud.

Kaunis waikselt mõõdus õhtusööki. Gewa tahtis wenda hoida ja waitis. Ja Gerhard oli rõõmus, et tal waja ei olnud rääkida.

Proua von Rode aga oli nii taktikas ja peenetundeline, et ka ei rääkinud, nähes, et wend ja õde rääkida ei tahtnud. Sellepärast waitis temagi.

* * *

Peale õhtusöögi oli Freda oma pererahwaga weel pisut juttu wõtnud. Nüüd tõusis ta tähendades, et peab weel lord tunnikseks minema Rudeni villasse.

Ta wõttis kerge tumeda mantli ümber ja surus wäike siidikübara pähe.

Siis lahkus ta majast.

Wäljas waitis waihus. Minult sealt, kus seisid walamisahjud, kajas weel waitne tõwmis. Seal olid juba õõõllised ametis.

Üksituid elektrilambid walgustasid teed weel sedawõrd, et teed wõidi leida.

Pikkamisi sammus Freda oma sihi poole. Juba kümme minutit enne kella üheksat oli ta paadimaja juures ja waitis jõe.

Kuu oli tõusnud. Kedagi polnud ei ligidal ega kaugel näha. Ka mitte Hansju. Minult mõned laewad libisesid oma koormaga jõel.

Freda istus paadimaja juure pingile ja ootas. Pintl seisis warjus.

Wiimaks, warsti peale üheksat, kuulis Freda kergeid aerulööke. Ta astus warjust luupastke lätte, enne kui ta ettewaatlikult oli ringi waadanud. Et olnud näha ainuiski inimest peale selle, kes paadis lähenes.

Et eemal wõtsas Gerhard von Ruden seisiks ja palawal pilgul temale waitis, seda ta ei atmanud. Ta oli juba enne Freda tulekut selles peidukohas oodanud.

Temagi kuulis tasaseid aerulööke ja ta filmad pöördusid paadile.

See jäi filla ette peatama.

Freda astus filla lähedale.

Sale mehekujuline tõusis paadis üles ja kargas maale. Rundrinööbid särasid luupastel.

Ruttu sidus tulija paadi ja ruttas ta maale. Ja heledal luupastel tundis Gerhard selgesti ära parun Rambergi näo.

Ta nägi, et tulija ruttu astus Freda juure, et ta temale wastu firutas käed ja et nad üksksteist kaelustasid ning suudlesid.

Kagu metsikus piinas oigas ta tasakesi. Nüüd polnud temas enam kahtlust.

Nüüd teadis ta, et kiri oli Rambergilt, ja ja selgemat tõendust, et nende wahel armastusejuhted walitised, polnud temale enam waja.

Freda seisiks tema armates ausa ja püha tõsidusega selle salajase kihluse poolt. Teist wõimalust ta temast ei uskunud. Aga Ramberg mängis autut mängu, emba kumba, kas Fredaga wõi Gewaga — wõi wõib olla ifegi

mõlemaga. See näis tema arust nüüd olevat kindel. Ja kõiges omas walus ei unustanud ta öde, sellest ta kõik see walu oleks eemal hoidnud.

Meeletus walus jooksis ta minema — ilma sihita ja otstarbeta. Kogu tehastest läbi kuni walamiskobadeni, kus ta leelidesse waltis, kuni ta silmad hakkasid walutama.

Kui ta oleks aimanud, et ta ainult weerand tundi oleks pidanud oma waatleja kohale jääma, kui ta oleks tahtnud kõigest murest Gewa suhtes wabaneda, ta ei oleks nii meeletult põgenenud.

Hans Ramberg oli oma õe nimelt kohe pärast teretust tõmmanud puude warju, just wõsa ääre, mis warem Gerhardi olt warjanud.

"Tule, Freda, astume warju," oli ta ütlenud. "Wõimalik, et keegi siia juhtub. Ja sind ei tohi siin keegi minu seltsis näha."

Freda oli temale järginud.

"Sel ajal ei tule siia keegi. Ometi on waja igal juhtumisel olla ettewaatlik," ütles ta. Hans mõttis õe kaealt finni ja nii seisid nad üksteise kõrwal.

Hans waatas igatsedes Rudeni villa poole.

"Nüüd seleta mulle kord, Freda, kuidas sa siia said?" küsis ta.

"Kas sa siis minu kirja ei saanud, mis ma sulle siit mõni päew tagasi saatsin?"

"Ei, arwatawasti jõudis ta Berliini, kui ma sealt juba olin lahkunud. Sinu kiri Lehnsbergist oli wiimane ja selles polnud sõnagi, et kawatsesid siia tulla."

"See kõik tuli nii ruttu, Hans," wastas Freda ja jutustas talle, kuidas kõik oli tulnud.

Kui Freda lõpetas, hingas Hans raskesti ja ütles rõhutult:

"Nii wäga kui ma sulle seda kohta soowin, sama piinlik on see mulle, et siin wiibid. Seft minul on siin wäga palju mäugus."

Seda tähendasid ja juba kirjast. Mis see siis on?"

Hans pigistas ta käsi ärewalt.

"Seda tahan sulle ütelda, Freda. Ma armastan Gewa von Rudenit — ja mul on põhjendatud lootus, et temagi mind armastab. Wõid juba arwata, millist muret ma enesele teen, et midagi wõiks waele tulla. Juba nii mõnegi inimese eluõnn on wäitse tigeada juhuse wastu puruks pörganud. Kas ei wõiks asi nii olla, et ta uhke oleks naisest saama mehele, kelle öde omale rippumas seisuforras peab leiba teenima?"

"Uusun, et see mure ilmaaegne on, Hans, Gewa on selleks ligi suurestimõtlema loomuga. Kui ta sind armastab, siis ta sellastest asjadest ei küsi."

"Mina ei usu seda isegi, Freda. Aga tema wenna Gerhardi juures raskendaks see minu seisukohta, et minu öde tema naissekretär on."

Freda naeratas.

"Tema on uhke — jah. Aga tema uhkus on kallimeelne, aus ja paremat tõugu. Aga ma mõistan, et sa oma õnne pärast kardad ja sa — kui sa ehk siiski eesid ja Gewa su tagasi lükkaks — keegi ei tohiks siis teada, et mina olen sinu öde."

Hans surus ta käed oma filmadele.

"Nii uhke olen ma sinu peale ja pean sinu ometi ära salgama."

"Ara enmast seega piina, Hans. Aga mis siis, kui kõik hästi läheb ja Gewa sulle oma jaasõna annab? Kord pead sa temale ometi ütleva, kes mina olen."

"Muidugi, Freda — nitpea kui mul temalt jaasõna on, lahkub sa siis kohalt, ja siis ütlen ma Gewale kõik. Siis on mul ometi wõimalik sinu eest hoolitseda, Freda."

Freda naeratas.

Kui wähe Hans teda tundis, arwates, et tema enese eest lasub hoolitseda. Kuid seda polnud nüüd waja harutada. Nüüd oli kõnes ainult Hansu õnn. Uhel pilgul ta ometi lahkuma Gerhard von Rudenist — kui see abiellus. Ja see wõis küll õige pea tulla. Siis tahtis ta, selle üle oli ta eile enne magamist järele mõtelnud, minna Royapettasse rani Suleihi juure ja tema juures pakutud kojadaami koha wastu wõtta. Siis ei hoidnud teda ju enam ükski asi kodumaal finni, ja tema rahule oli see ka hea, kui ta siis siit laugel, laugel eemal wiibis.

"Eks me näe, kuidas kõik läheb, Hans. Wõimalik, et ometi lähen Royapettasse ja seal kojadaami koha wastu wõtan. See koht jobib kahtlemata igale üllale daamile. Kuid estoisa peame ainult üht filmast hoidma — et me Rudeni wendade ja õe juuresolekul kokku ei saa."

Ramberg surus Freda käsiwarre enese wastu.

"Sina oled, nagu alati, minu tark ja arusaaja öde. Wõimalik, et see minu poolt on tähine kartus, et mu õnn wõiks mõne juhuse wastu pörgata. Aga mul oleks nüüd lihsalt tunne, nagu tõmmataks kindel põhi minu alt ära, kui ma sind äkki peaksin ehitama oma õena. Oled sa minu peale sellepärast pahane?"

"Mitte wähematki. Lühidalt, me peame siin tingimata üksteise eest hoiduma. Mina ei lausu midagi sinust ja sina mitte midagi minust. Sul on mu sõna, et waikin, et sa mu wend oled, kuigi ma ei usu, et wennad ja öde sellest midagi küsivad. Nad on mulle nii ar-

mastuswäärseft wastu tulnud ja Gewa nime-
tab mind koguni sõbrannaks. Tema wendastid
õppisin ma juba reisil Hiina ja India wahel
Krahwiinna Dorlaga seltsis tundma ja —"

Ta peatas. Nagu wälk läis taft äkki läbi
teadwus Viktor von Rudeni pealetikkumiseft.
Viktor ei olnud tema wastu tooford ennast
mitte ülewäl pidanud nagu daami wastu. Ta
kaotas äkki ise kindlusetunde ja hakkas kartma,
et Hansul mureks wõis põhjust ja õigust olla.

Ja ruttu jaitas ta:

"Ja juhus murekses mulle siin koha. Aga
nagu üllesin, kõit peab sündlma sinu soowi
järele, ja mulle eneselegi on armas, kui me
Rudeni perekonnaliigete ees kokku ei saa. Mina
ei taha sunnitud olla, sama wähe kui sina, et
pean näitemängu etendama. Rahtlemata tuleb
sa ainult õhtuti ja pühapäewiti Rudeni vil-
lasse, sest muidu on sul ju küll teenistus?"

"Jah, Freda."

"Hea küll, siis kannan ma hoolt, et me
kokku ei saa."

"See on hirmus, Freda, et nii salgajad
peame olema," sõstas Hans läbi hammaste.

Fredal oli temast wäga kahju. Nagu ori,
pidi ta ettewaatlik olema. Ja ainult wabad
inimesed tohiwad olla uhked ning koputada
oma isikule.

"Jumal aidaku sind, Hans, et Gewa sind
armastaks, kuna sa teda ju ausa südamega
wõid kofida. See oleks sulle suur õnn. Sest
Gewa on wõart, et teda armastatakse ta enese
pärast."

Hansu filmad löid loitma.

Ta surus soojalt õe kätt.

"Jah, Freda, ta on armas ja suurepärane
olemus. Ja Jumal teab, ma mõtlen waewalt
teises reas tema riktusele, kuiigi ma waele nai-
sega ei wõiks abielluda. Aga ma armastaksin
Gewat ka siis, kui ta oleks waene. Sa ei wõi
arwatagi, kui weelwad mu mõtled on, kui
mõtlen, et tema saaks minu naiseks."

Freda silitas ta kätt.

Mus, soe sära helkis tal filmis.

"Siis soowin ma südamest, et sa ta omale
wõidaksid. Ja mis mina selle juures teha wõin,
seda teen ma heameelega ja rõõmuga. Ja kui
sa oled kord eesmärgile saabunud, siis wõid
ju Gewale ka ütelda, et mina see olin, kes
sind waikima lohustas. Siis ei wõi ta sulle
seda ülekohtuks arwata."

Hans kaelustas ja suudles teda.

Ei, Freda, siis tunnistan ma kõit tõepä-
raselt üles. Olen ma juba tema armastuses
weendunud, siis tean ma ka, et ta pahane ei
ole sellepärast, et ma, oma eluõnne eest kartes,
siin temale salgastin, et sina oled minu õde.

Mure oma effisistentsti eest teeb inimese rabe-
daks ja surub temas alla kõit, mis seal on
suurt ja head. Mu mind, mul on häbi oma
salapärasusest. Sa ometi ei saa ma sellest
mööda."

Freda surus ta kätt.

"Ära waid kaota iseennast, Hans; jää ene-
sele ustawaks. Kõit saadakse elus heaks teha,
kui enesele ustawaks jäädakse. Ja nüüd saa-
dan ma sinu koju. Sest minagi pean minema
koju. Minu pererahwas, armsad, tublid inime-
sed, ujuwad, et wiibin Rudeni villas, kus ma
õhtuti muusitseerin."

Hans tõmbas sügawasti hinge.

"Mul on waike lootus, et kõit peab mi-
nema hästi. Ela hästi, Freda! Nüüd ei näe
me üksteist enam siin. Jõuluks kutfuti mu
Rudeni villasse. Siis otjustub minu saatus.
Kuidas me siis üksteise wastu oleme, seda
räägime kirjateel."

"Jah, seda teeme. Aga mulle tuleb praegu
meele — kui sa mulle kirjutad, siis adresseeri
kirjad täpsemalt. Wisa juure: herra raamatu-
pidaja Gustaw Krügeri juures. Muidu käib
see kiri jälle, nagu seekord, herra von Rudeni
käest läbi. Ja kui ta wahpeal sinu käekirjaga
tuttawaks saaks, siis ei oleks see mulle sugugi
armas."

"Sul on õigus. Kui ettewaatlik sa oled!"

"Seda õpitakse, Hans. Ela hästi ja õnn
kaasa!"

Nad jätsid südamlifult jumalaga.

Hans läks paati ja sõudis ruttu minema.

Ja kui Gerhard von Ruden walamiskodade
juurest pikkamisti oma villa poole tagasi läks
ja Krügeri majast möõbus, nägi ta Freda
kuldpead lambipaisstel särawat. Ta nägi, et
neiu rahulikult istus ja luges. Ja ta tõmbas
sügawasti hinge, nagu oleks ta raske surwe
alt wabanenud. See waike, rahulik pilt ee-
malbas krambi ta rinnast. Nüüd teadis ta
wähemalt, et Freda ei wiibinud enam Ram-
bergi seltsis. Kwa ei wõinud nad wististi
koos olnud olla.

* * *

Lähemal päemil ei wõtnud Freda kutset
Rudeni villasse wastu. Ta ütles Gewale, et
ta pidawat oma garderoobi korda seadma ja
selleks wajawat ta wabaid õhtuid.

Gewa seda wabandust õieti ei uskunud.

"Teab, Gerhard, ma usun, Freda katfub
ainult meie külaliste eest hoiduda. Tema on
wäga peenetundeline ja kardab, et meid tülitab."

Gerhard tundis asja paremini. Freda tah-
tis hoiduda parun Rambergiga kokku saamast.

Wististi oli Ramberg temalt seda nõudnud, et ta teda Gewa juhtes ei takistaks. Kuidas wõis ta seda nõuet küll olla põhjendanud? Kas Freda aimas, et ta armastust hädaoht ähwardas, kas ta mitte Gewas ei näinud juba oma kaaswõistlejat?

Kuigi ta sundis oma mõtteid Rambergilt ja Fredalt kõrwalbuma, ei läinud see ometi forda. Aga muidugi ei rääkinud ta sellest. Ta oli otsustanud Gewale sellest esiotja weel mitte midagi lausuda. Enne pidi Ramberg lahkuma. Siis alles tahtis ta katsuma Gewa mõtteid temast eemaldada. Wahest wõis ta hiljem proua von Roda seltsis mõnelt nädalaks minna St. Moritzesse, pisut enne jõulu, ja kui siis uued muljed Rambergi pildi juba pisut tuhminats teinud, siis wõis ta katset teha ja tema südant temast wõõrutada katsuma.

Nii siis laskis ta asjad esiotja endiselt minna ja kandis ainult selle eest hoolt, et Ramberg ilal ei saanud üksi jääda Gewaga. Ta walwas õe üle.

Wiktoriga ja Rambergi wiibisid igal teisel õhtul Rudenti villas, ja lähemaks pühapäewaks olid jälle kutsutud kõik ohwitserid ühes koloneliga.

Ja Gewa rõõmustas Rambergiga kooswiibimise üle ja tundis tema wastu ikka enam ja enam poolehoidmist.

Wiktoriga von Rudent oli kõige selle aja jooksul ainult kord Freda von Waldauga koku saanud.

Fredal oli ühel õhtul palju tööd olnud ja ta wiibis alles Gerhardi töötoas. Nii ei olnud ta siis weel saanud villast lahkuda, kui Wiktoriga ja Ramberg sinna jõudsid. Kuna Ramberg Gewat ja proua von Rodat teretas, oli Wiktoriga läinud wenna juure, lootes, et näeb oma, tulewast „wennapronat.“ Ja siis kohtaski ta Fredat, nagu lootnud, wenna juures.

Ta teretas Fredat laitmatult wiisakalt ja westles temaga tüki aega nii rüütellikult ja armastuswäärjelt, et neiu kõik oma piinliku tunde kaotas temaga kokku saades.

Siis küsis ta wennalt:

„On sul weel palju tööd? Siis saadan sulle Rambergi siia, et ta sind ka saab teretada.“

Gerhard waatas nende sõnade juures uuriwalt Fredale ja nägi, kuidas neiu tuskatas ja nagu tahtmatult litgutule tegi oma toa poole. Siis ütles ta rahulikult:

„Ei, ei — tulen siis kohe sinna, Wiktoriga. Breilit von Waldau, Teie mõite koju minna. Hommikul wara töötame edasi.“

Ja Freda lahkus ruttu.

Wiktoriga waatas naerdes wennale.

„Noh, kas oled minuga rahul? Kas olen ma oma tulewase wennaprouaga rääkinud nii, kuidas see sulle meeldib?“

Gerhardi näojumi muutus weel terake lahawatumaks, kui ta juba oli. Piinatud ilme seisis ta näol.

„Ma palun sind, Wiktoriga, unusta, mis ma sulle hiljuti preili von Waldau juhtes rääkisin. Waheajal on midagi muutunud, mis mulle wõimataks teeb weel temaga ühinemisele mõtelda.“

Kohtudes waatas Wiktoriga wenna lahwatunud näole.

„Armas Gerhard, mis on sünninud? Juba mõnest päewast saadik näid ja olewat tufane ja rõhutatud. Kas ei taha ja mulle ütelda, mis sind rõhub?“

Gerhard pööras näo kõrwale.

„Ära küsi — halasta. Mul on piinlik sellest rääkida. Minult niipalju ütlen sulle: olen jõudnud selgusele, et mu tunded on lootusetad. Preili von Waldau armastab kedagi teist. Seega olgu asi meie wahel lõpetatud.“

Wiktoriga mõttis ta käest finni.

„Mul on walus näha, et sa kannatad, Gerhard. Sumal teeb, ennem wõtaksin ma armastusewalu omale, kui näen sind temast tahtuna. Mina jõuaksin sellest warsti üle. Sina aga, su iseloomule waadates, saad selle all weel kaua ja raskesti kannatada. Waene pois!“

Gerhard wiskas kiiresti käega.

„Hea küll, küll jõuan minagi sellest üle. Minult nüüd — nüüd ei salli haaw weel puudutamist. Aga nüüd läheme teiste juure, et maksja parun Rambergi oodata lasta.“

„Ah, tema meid juba ei waja, kui Gewa tema juures on.“

Gerhard awas juba suu. Ta tahtis Wiktorigale anda märku, et hea oleks, kui Ramberg ja Gewa nõimalikult wahje koku saaksid. Aga siis pigistatas ta huuled ometi kokku, et tagast hoida läbematut sõnu. Parema, Wiktoriga jäi manguist täitsa wälja, et ta Rambergi wastu ei tarwitfenud teiseks muutuda.

Gewa tundis enese neil päewil olewat üldõnnelik. Ta armastas Rambergi ja teadis, et see ka teda armastas. Mingisugune wari ei tumeistanud tema õnne. Tal polnud aimugi wenna hädast ja murest.

Gerhard ostas hästi ennaft walitseda. Reegi ei märganud, millist walu ta süda tundis.

Päewast päewa muutus ta olek Freda wastu külmemaks ja kinnisemaks. Täitsa wormilikult ja taqasihoidlikult esines ta tema wastu, ja ilal ei rääkinud ta temaga enam muud kui seda, mis äriasjad nõudsid.

(Järgneb).

Kes ta oli?

Saksa kirjniku Hermann Dreßler'i jutustus.

3

„Me peame walge looma ainult ettevaatlikult üles sulada lastma, ja selleks kulub mitu päewa, kui me ei taha, et tema keha rakubestif häwineb.“

„Me nihutame rahnu lüttekambri õhutoru juure,“ ütles Riismann, „ja nimelt lae alla.“

„Ihmu, siis on võimalik, et keha kolme päewaga üles sulab.“

Kaptentil ei olnud meie kawatse vastu mibagi.

Nõnda nihutati jäärahn tähendatud kohale ja kaeti purjeriibega kinni. Seal seisis ta nüüd teismises temperatuuris, mis oli 7—8 kraadi Celsiuse järele.

Päew päewa järele nägime, kui palju jäätoor oma tugevusest oli kaotanud.

Sulanud wesi woolas mäljajooksu kaanalt.

Neljanda päewa õhtul olid juba karmase naha mõned seljakarwad wäljas, ja Riismann ütles:

„Hommitul wõtme ta wõtta noa alla. Lõike nõelume jälle kinni. Siis laseme ta jälle wanal moel ära külmata ja New Yorki polaarmuuseum ei saa meie kirurgilise lõike läbi wähe-matti kahju.“

Lätsime magama.

Nga kummaltne! Sel õöl oli minuga lugu peaaegu samasugune kui teatud õöl wäljas jahitõdul.

Kaua ei tulnud mulle uni, ja kui ma wiimaks ometi uinusin, siis nägin lämmastawaid, rõhwardid luupainajauenäguisid ja ärkasin mitu korda ise oma hoiganist kuuldes.

Ma ärkasin rutulisest jooksust ja ksendamisest laewalael, tõmbasin kasuka selga ja ruttasin üles vaatama, mis see on.

Mu kaaslased seisis kahwatult wälise wereloigu ümber, milles seisis üks pea — laewawalwuri pea.

Keha polnud kusaqilt leida, kui kaugele ümbrusest teda ta ositti.

„Walge loom!“ käis mul mõte peast läbi. Ja peaaegu samal ajal wäljendasid teised sama mõtte:

„Walge loom!“

„Kas siis wähest . . .?“

Ei, see polnud ju võimalik!

Wõti me seistme lõige õudsema ime ees, mis loodus oma äraarwamata tujus ita! on sünnitanud!

Nagu kookurääkimise peale ruttasime lae alla kütteruumi õhutoru juure.

Purjeriie oli maas. Walge loom — kadunud!

Lae postide wahel seisis suured weeloigud, mis karmase elusa nahast maha liikunud, ja nüüd leidstime ka suurte jalgade jäljed, mis kohe jälle olid külmanud wäitesteks tasasteks jääpeegliteks, aga mida kuni laeni wõis järgida.

Laewawalwur oli siis kahilemata õhwrüks saanud walgele loomale, kes weel eile surmalt ja kaugele oli peitunud jäärahnus.

Me wärisestime!

Mii olime siis ise selle werejänulise looma loonud laewalaele!

Tagaajamine oli otstarbetu. Tagajärke ta ei tootanud.

Ja mis kasu oligi sellest, kui walge looma käest oma tapetud kaaslase keha kätte saime.“

Mõistatuslik oli ja selleks jäigi, et lõik need kallalekippumised alati mööbusid wõitluse, ilma wähemagi wastupanuta!

See ähwardas meid lõiki. Kes suutis ennast see suguste kallalekippumiste vastu kaitsta?!

Mittsugusel asjalool et wõtnud me isegi oma suure polaarhitiglaste kõhus enam oma elu peale julged olla!

Ja ometi oli seda tarwilikum laewawalwuri wälja panna.

Tõudstime järgmisele pääseteele: Laewawalwur pidi ronima üles topmasti otja wäljawatekorni. Mitipea kui ta oli üles roninud, wõtstime nõõrredeli ära, nii et ainuaks teeks tema juure nüüd weel järele jäi mast.

Edasi monteeriti kuwa patarei abil mastikorni elektrifell, mille abil wahipostil seisja igal ajal wõis äratada liürimehe ja kaptent.

Mitipea kui lõik lae all olime, pandi lõik laetked luku, ja nii uskusime, et endid olime igas suhtes kindlustanud.

Ja igal hommitul leidstingi laewawalwuri terwe ja elusa olemat.

Nähtawasti ei näidanud ennast enam ükski walge loom.

* * *

Õõsel 28. ja 29. nowembri wahel oli walwekond minu käes.

Ma seisin korwis ja wähtstän pikfilmaga aegajalt wälja kuwalgeste õõsse.

Siis korraga oli, nagu oleksin ma — mitte laugel laewast — näinud üht warju üle jää libliewat.

Ma pöörasin oma tähelepanu põnewalt sinna, ei märganud aga midagi kahtlast.

Astiselt näen ma midagi üle lae rändawat, hääletult, hiilwat. Veel enam — ta ei näinud põrandat puudutawatki, waid lehwis wabalt õhruumis, minu oletuse järele umbes kolm ja pool meetrit põrandast kõrgemal.

Ahmases luuwalguses tundsin ma äkki ära ühe pea — walge looma pea. . .

Hinuralt etteastud lõuaga, mille tagani walged, säravad hambad paisisid, lehwis peariiki ja räski otsides üle lae.

Silmad, ta hirmsad silmad särasid rohkealt läikides ja näisid isegi kiiri wälja saatwat.

Ja alles nüüd, kui walge loom just masti all seistas ja ma ta keha lähendusmasšiniwuses näha wõisin, nägin ta määratumat keha.

Ja äkki said mulle wilmaste päewade õudsed lood selgeks.

See walge, straw korwanahk oli nii heaks kaitsewärwiks, et ta isegi kõige lähemast lähedusest jää tagasihoidlikult eemale ei kerkinud, nii et need, kelle kallale ta kippus, ainult küll ta pead olid näinud, pead ta suggestiivselts mõjuwate filmadega, mis õhwril halwasti ja ta himura, kohutawa ilmega tahtetuks, hingetuks tegid.

Tõesti! See oli Medusa, kohutawa Gorgo peal!

Ma ei teadnud, kas see walge loom ka ronida oskab. Ta ei olnud mind mu kõrguses veel silmanud.

Kas pidin teda lastma?!

Aga kui kuul ei tabanud ja see tapmisshimuline saatari ronis masti mööda üles?!

See näis olewat liig julgus!

Siis tuli mulle äkki meele elektrikeel ja ma wajutasin nupule.

Kuni üles minu juure kajas kellatrin.

Samal hetkel nägin ma, kuidas walge loom kohkus.

Siis jooksis ta paari sammuga reelingu ääre, mille äär pilbastes maha lendas.

Nägin teda uskumata kiirusega põgenewat üle jääwälja, niisuguse kiirusega, et ta juba mõne sekundi pärast mu silmist ära kadunud.

Kui mu kaasklased laele tormasid, wõisin neile ainult teate anda, mille tõenduseliks oli reelingu purustatud wõre.

Nagu näha, olime walge looma wastu lihtsalt wõimetud.

„Mina ei kahtle nüüd sugugi enam, et meie siin tegemist on meie oma lõu degenerere-

runud järeltulijaga!“ ütles Riismann. Kui po-laartsooni kõige intelligentsemad olewused jäid nad wõitjaks loomariigiga wõideldes, ja niipea kui loomad häwitatud ja uued põlweid sirgusid, tekkis loodusliku seisukorra tagajärjel, milles nad ühikult ja seltsis elasid, ajajooksul nende praajus degenerereerumine, millega kaasas käis ka kehalik degenerereerumine.“

„Ometi jääb veel mõistatusi lahendada,“ tähendasin mina. „Kust sattus see walge loom jäärahnuksse ja kuidas on see wõimalik, et temas selles seisukorras wõisid alal hoiduda elusantsioonid?“

„Me teame Sacceli uurimustest, et leidub ratastloomi, kes külmatemperatuuri kuni 207 kraadini wälja kannatawad. Sellases seisukorras tarduvad nad muudugi. Aga isegi kande järele ärkawad nad oma terweisele kahju saamatult uuele elule, eeldades muudugi, et midagi äkki kõrgesse soojusesse ei wiida, waid et nad pikemalt parajas temperatuuris üles sulawad. — Ja nii sündis ka siin! Tõsti, kuidas see loom jäärahnuksse sattus, seda ei saa ma ütelda. Wõimalik on aga sel sugukonnal, lihtne loomulik wahend, et toiduta aega üle elada, et nad enese lasewad ära külmada, niipea kui märkawad, et toidupuudus nende soo edasikestmisele kardetawaks saab!“

„Ja see filmatorikaw werehimu?“

„Pole lõputks muud midagi kui nende esivanemate lihanälja ja lihamaitsmise pärandus,“ ütles Riismann. „Sama heameelega naudidwad nad mõne weise wõi sea werd. Nägime ju, et neile oli koer jama maitswaks jaagiks kui meie kaasklaste kehah.“

See oli meie selge.

„Nii siis inimestesõjala!“ ütles keegi meist.

Ja temal oli õigus.

Ja see tegi asjaolu veel õudsemaks jasaladuslikumaks.

Me tundsim, et alaltiselt wiibime hädaohus!

„Lumi!“

Lumi pidi tulema ja temaga pohmem ilm, mis wabastas mere, et wõisime oma teetonda jatkata!

Paraku polnud tundemärke, mis meie lootust ses suhtes oleksid õigustanud.

Wastuotsja!

Ikka enam ja enam pigistasid jääkogud meil „Centauri“ kõlgi koomale.

„Ehitame jaama jääle,“ tähendas kapten.

„Si wõi teada. . .“

Ta ei lõpetanud.

Teised silmitsesid teda küüades.

Tema kehitas õlgu, ja waitne wärin käis meist läbi.

Päew otsa tasssime me nüüd kui pakikandjad: kaste puid, süsi, nahtu, telgiraame, käsitööriistu, moona.

Hingedõht woolas ägades mele kokkusurutud kopsust. Selg paendus raskuste all, mis kandsime. Sooned otsaes ja oimukohtades turjusid waewas, aga ainusiki higitika ei weerenud me otsaesijest.

Olime rõõmsad, et mõisime endid weel wäljas soendada.

„Mumm! Grog!“

„Jätke nad! Pärast on nad meile wajalikumad,“ ütles kapten. „Witige ka ahjud ja sõed laewast wälja!“

Ja nii tasssime kats nädalat ja ehitasime ning wasardasime. Siis oli hütt walmis, tütt kultuuri jääkõrbes, kuhu weel ühegi inimese jalad polnud saanud.

Jgatsufega wahtsime äles taewasse.

Lund, lund pidi ta meile andma! Et meie laudmaja seinad temaga kattuks!

Lund! Lund! Siis pidi see kohutaw külm pisut wähenema!

„Mis Teie arwate, kapten? Kas ei wiits meile ka oma sädeaparaadi maale?“ küsis Rüsfer, meie telegrafist, kord.

Meie waatasime temale pooleldi heitunult, pooleldi imestades. Kas oli see mees meie mõtled mõistatanud?

„Kuidas Te sellele tulete, Rüsfer?“

„Om! Unenägu! Mis oli õige rumal!“ wastas see.

„Teie usute unenäguisid?“ wastas kapten ja katjus naeratada. — Kuid see õnnestas tal wacwalt.

„Mga wähest on Teil õigus. Teeme seda!“

Meie kõik aitasime. Ja ohwerdasime ühe masti poole. Tema kōrwalt jooksid kasklummend meetrit üle maapinna traadid antenni kontaktidesse, mille metallist sarwed igalepoole wälja sirgusid.

Hüti nurgas seisis aparaat, silmnähtawalt surnud ja tundetu.

„Ja lõpuks jääb ta meist kõigist järele!“ mõtlesu ma ja silistasu sõrmedega tema sãrawaid metallist.

Jãrgmisel hommikul oli kraadiklaas kuus kraadi tõusnud.

Lootus helkis igal näol.

Sõnaajal oli ta juba 10 kraadi tõusnud.

Thermomeeter näitas ainult weel 43 kraadi.

Nõoilmed muutusid elawamaks. Rõõm tegi meid jutukamaks.

„Meie saame wabaks! Wabaks!“

Kapten andis päewa pühitsufeks kats pudedit ruumi.

Pärast sõõmist pidid maadid minema sulatuswentilide juure.

Sulifedes woolas kumm aur tagast wälja ja piitsutas wihajelt meetripakust jääb tüüri kohal. Nagu hõlgase kokkupigistatud kopsust efiletungim leew hingedõht woolas aur wälja ja ehtis samal hetkel peente lumekristallidega laewapãra.

Me kühweldasime wãsimatult ehitawa tãfistuse kōrwale ja rõõmstasime jãgawate aukude üle, mis „Centaur“ juba ümbritsewasse jääkõrbesse oli puurinud.

See oli elu! See oli soojus ja jõud!

Sõisises ja mõihses kōrwulufustawalt.

Sel kombel ma ei mãrganud, kuidas salatige waenlane meie laewa nãgematude kũntega krumustas ja kraapis. Nii me ei kuulnud, kuidas jãgawitu waim waikselt naeris, kui ta all filli juures plangund millimeetri millimeetri jãrele jãsse litjus ja kuidas mood laewa all naeru kihistasid ja oma wahel juba saati jagasid.

Sama päewa õhtul oli ilm weel kahetja kraadi soojemaks lãinud: 35 kraadi.

Meile tundus, nagu oleks sooja õhu woog üle Bõhjamere woolanud. Olnud külma jãrele nãis ilm olewat otse pehme ja wãljalannatataw!

Me jãime hilja õõni õles ja wahtsime thermomeetrit, mille sammas tundunnilt tõusis.

Osa mehi kühweldas laewa pãras. Helgiheitja andis neile walgust.

Ridwaga proowisime, kui jãgawale sulatusauk juba ulatab, ja aitasime seda kirwestega suurendada.

„Wesi!“ hũidtis keegi wõidurõõmsalt ja nãitas lappi, mis ridwa otsa seotud ja praegu jãgawusest tilkudes wälja tõmmati, kus ta lähemal hetkel tardus.

„Masin pikkamisi tõõle!“ telegrafeeris kapten esimeses rõõmus alla katlaruumi.

Ülemmaat wõjutas aurukãepideme pikkamisi maha ja pani masina poole jõuga kãima.

Pikkamisi — nagu unest ärgates ja äratamise üle pahajelt portifedes — hakkas teraswõlwlw pikkamisi jooksuma, pikkamisi, üsna pikkamisi, weerandkeeru, poole — ja weel pisut enam, siis seisis ta — seisis kui naelutud, aur woolas sulifedes kapsliwentilidest wälja.

„Wint pole weel lahti!“ wastas ülemmaat.

Kapten ise tuli olla.

Ma waatasime tüti aega, kuidas masin waenlasjega tummalt maables. Siis pant ülemmaat masina teisiti kãima, pahemale poole, jãlle üsna pikkamisi, üsna pikkamisi. Meie silmitsejime seda põksuwal jõul.

„Weerand — pool,“ lugesime.

Weel wältsje nõfsu tegi to, siis jäi ta uuesti seisma.

Nii manöwerdas ta mitu korda.

"Peame tegema wiimse katse," tähendas kapten. "Muidu külmab ta jälle kinni."

Ülemaat lätkab käepideme jälle maha ja lasjab tal seeford täielikult joošta.

Wõll lööb paremale poole. Minult filmapiltu. Siis näib ta wärisewat. Nurupiltu plahwatab wentiilist ja matab kogu masinaruumi palawatesse udupilwedesse. Ja siis — siis lähike pragin ja mürin, nagu lõhketsid kaljud ja puruneks raud ja wõll jookseb edasi, tormab, hullab, — ja wäljast kajab pragin, nagu tungiks puur kiwimüüriksse...

Meie kahwatasime. Me tundsimme oma masinat ja teadime, et ta küll oli mõitnud, aga sellejuures kaotanud oma liikmed.

Mis seal wäljas jäämüüri taguõid, olid ainult weel wiini oisjad. Tiwad oli tarretu jääkalju temal maha murdnud. Ja nüüd lamafid need juba purustatuna merepõhjas.

"Me oleme — kadunud!" kogeles kapten ja läks waarudes üles.

"Kuid peame seda kaudma kui mehed!"

See oli kõik me lohutus. Ja meie ümber meri täis mürisewat jääd, meie kohal terashall taewas, meie all külm tumm sügawus.

Me läksime laewa ja heitsime pärast wäsitawat päewatööd magama.

Signal loewalaurilt ehmatas meie unest.

"Kas peaks see olema jälle walge loom...?"

Me ruttasime üles.

Ei!

Seeford oli see üks teine waenlane!

Laewa ümbrus liwendas ja paukus. Planand kristasid ja näisid üksteisele lähenewat. Põrandad karjusid kui kivilikud naised ja terastrawersid parjusid tummas walus nagu maadlewad mehed.

Süteruumist kajab keerlew, mulisew kähin, õõnes wuln. Mehejämedune wekkiir purstkas äkki üles kuni masinaruumi trepini.

Tummalt ruttasime laewataale.

Kaks laewakülge näisid äkki üksteist tahtwat kaelustada.

Mastid suruti üksteise wastu ja nad lasfisid oma pingföled joobnud lõiwusega üle reelingu rippuda.

Ja ümberringi kajasid ja wilistafid nagu nägemata waimude hääled.

Kiilist wälगतas kuupaisel üles nagu wesi, mis wälja purstkas kaljusarnasest jäälohest.

Trepp oli alles terwe.

Me tormasime alla. Sükk maad õõsse. Tummalt. Nagu unest ehmatatud elajad!

Kapten paistis olewat ehmatusest hulluks läinud. Ta tantfis nagu wallatu laps wärisewal, õgawal laewataal. Ja laulis — õndselt!

"Centaur" kusmas äkki kõrgemale, ifka kõrgemale, kõrgemale. Tugewad rusitad tõsisid ta üles, pressisid ta terasleha, ja äkki — ei, see oli kui unenägu! — äkki, nagu seebimull lõhkeb — oli meie kallid laew — merepõhja wajunud.

* * *

Me konutasime tummalt häüts ahju ümber, milles tuli leekis kohutawa külma kaitset.

Nüüd juba nii palju päewi!

Küser, telegrafist, põlwitas kui palwetaja oma aparaadi ees põrandal ja ootas wälja saadetud appihüüdele wastust.

Ja meie kõik ootasime temaga.

Siis surus ta ifka ja ifka jälle klahwile:

"Takk, takk — takk, takk, takk," tegi meeneet, ja sädemelained tormasid igale poole lõputusse õhurüüti ning palusid abi, abi, abi...

Hommit ahetas hommitu järele — lootusetult.

Ma polnud weel julenud wälja minna. Kartime teist waenlast — walget looma!

Uga aegamööda taganes tarretus ja andis elutungile jälle maad.

"Meil on weel neljateistkümnets päewaks tegawara, kui kolkuhoidikult elame!" ütles keegi.

Mina naersin:

"Nagu oletasime siitamaani saanud kõhu täis süüa!"

Päew kadus päewa järele, ja neljas kuu hakkas juba lõpule jõudma.

Päew päewa kõrwal põlwitas telegrafist oma aparaadi ees ja wahtis poolnõdrameelselt piitilulisele titule, mis paberriba puudutab. Uga mingisugust märki ei järgnenud.

Ja päew päewa järele, tund tunnikt lendasid appihüüded iga ilmakaare poole laiali.

Me filmisime üksteist palawail filmil.

Sükk õisustas, kes sõbmaegadest tohtis osa wõtta. Meid ei olnud enam pa ju.

Kaks meist lamafid eilsest saadit hüti ees.

Me ei jaksanud neid matta. Käsiwarred ei jõudnud enam jäätura liigutada.

Keegi kolmas oli suremas.

Kolm neist olid jahle läinud ja mitte enam tagasi tulnud. Leidime nende kehad ilma peata. Walge loom!

Uga nüüd olime ifegi kõige hirmsama wastu tuimad.

"Seda parent!" mõtles meist küll igakõs, kui üks kaaslane filmas jälle kinni panti. "Nii mõime meie teised ühe päewa kauemini elada!"

Müüd istufid ainult veel neli meest ahju ees: Brubns, Riismann, teegi iirlane ja mina.

Hellmann, minu hea dr. Hellmann oli ta juba surma hiiast wärawast fiske läinud!

Ma filmitsefin oma kaaslasti. Lohus põsed ja kondised kehaliikmed!

„Kus te olete?.. Kus te olete?“

„Aparaat!“

„Ton! See tippis!“

Riiser lastis rullima paberimaa peost läbi libiseda. Me kuulsiame, kuidas sademed antennidest traatidesse alla pratuusid. Ikka sama märk:

„Kus te olete?.. Kus te olete?“

„Ja Riiser wajutas klahwi nõrga käega maha!“

„Kaheskümmendkaks fraadi põhjas — neliteiskümmend fraadi läänes!“

Kümme korda anis ta sama wastuse, kümme korda, sada korda lastis ta aparaadi paluda:

„Appi! Meil on surm filma ees! Walge loom! Walge loom!“

Kus lootus elustas meid.

Me olime silla ehitatud üle määratuma kauge, olime inimestega jälle ühendusse saanud.

Weel üks laew teatas ennast aparaadi kaudu, weel üks ja weel üks.

„Ja kus te olete?“ küsis Riiser aparaadi kaudu.

Tüff aega waitus! Hirmus waitus!

Siis tuli wastus:

„Kunskümmendseitse fraadi põhjas — kaks-kümmendsoom fraadi läänes! — Kolmtuhatakskümmend kilomeetrit — ei jõua enne kümme päewa teie juure. — Kas suudate seni wastu panna?“

„Ja jälle lendas wastus aparaadi kaudu!“

„Jah, wõib olla! Waib ruttu! Ruttu! Walge loom! Walge loom!“

Hämardasime päewast päewa.

Riismann oli poolsegane. Käis hammaste-nisõjartistus. Ta filmad põlesid tumedas tules, ja ma kartsin, kui ta noaga minu lähedal talitas.

Ma andsin temale ühe oja oma osast, lootes teda päästa.

Riiser ja mina olime hästi toidetud.

*

Kümnest ootamispäewast olid ainult seitse möödnud.

Wennad tõttasid meile appi. Telegraf teatas meile iga päew nende tulest lähemast kaugeusest.

Ühel päewal, kui uimastusunest ärkasime, leidsime Brubnsi asme olewat werise ja temast enesest leidsime ainult — pea!

Hätti külglaud oli fiske litsunud.

„Walge loom!“

„Me ei olnud seda oma nõrkusseisukorras kuuinud.“

Riismann kiristab hambaid. Nõdrameelsus tuli tema juures nähtawale. Ta pomises üldse ainult veel mõne sõna: „Walge loom! Walge loom!“

Mina parandasin Riiseri abiga seinasse tekkinud wea wiimse jõuga ära.

Riismann waatas sõnatult pealt ja naeris kolebasti:

„Walge loom pärib meie köit, köit!“

„Kus te olete?.. Kus te olete?“ küsis Riiser aparaadi kaudu.

„Kus te olete?“ küsis Riiser aparaadi kaudu.

„Ja siis nägime äkki — weri tardus me soontes — helbetetantsust esile kerkawat üht pead, gorgopead, millel kohutaw pilk.“

Riismann hakkas heledasti naerma.

„Aga ta naer katkes äkki, nagu katkes äkki — niit.“

„Me nägime teda nagu nuffu walge looma käte wahel, ja enne kui lasta jõudsiame, weeres meile meie truu kaaslaste ja küpse uurija tark, wäärtuslik pea jalgade ette.“

Nagu tagaetud loomad põgenesime meie oma hätti.

Riiser põlwitas oma aparaadi ees nagu palwetaja madonnakuju ees ja saatis ikka ja ikka jälle oma appihüüdeid wälja eeterisse.

Ohtul wajasime unesse, mis — seda tundsin ma wiimse teadwusega — pikkamisi pidi muutuma surmauneks, kui päästjad pea, õige pea kohale ei jõudnud.

*

Ärgates tundsin ma põlewat wedelikku hammaste kaudu woolawat minu sisemasse ja nägin üht habemikku nagu, mis mulle küll nõdras oli, aga heatahtlikult naeratades mind filmises.

„Nad olid minu leidnud — ma olin päästetud.“

„Ja Riiser?“ küsisin ma. „Meie telegrafist?“

„Mu rawitseja raputas pead ja kehitas olgu.“

„Teie kaaslastest leidsime ainult pea. — See seisib Teie korwal pörandal.“

Hirmuwarin käis minust läbi.

Ma noutasin: „Walge loom! Walge loom!“ ja jäin unesit magama. Ja ärkasin alles, kui „Regina Maris“, nii oli taewa nimi, mis meid päästma oli rutanud — juba wälimees edasi libises.

(Lõpp.)

Postmeister.

India kirjanik Rabindranath Tagore.

Postmeister algas oma elukäiku Ulanuri külas. Küla oli küll väike, aga tema lähedal seisis üks indigowabrik, ja selle omanik, inglane, oli hoolt kannud, et külla postkontor asutati.

Postmeister oli pärit Kalkuttast. Ta tundis enese siin kõrwalises külas olewat nagu kala kuiwal. Ta ametituba, mis talle ühtlasi elutoaks oli, seisis poolpimedas õlgkuuris, mitte kaugel rohelse, mudase weega tiigist, mida igaltpoolt ümbritsesid põõsad.

Meestel, kes indigowabrikus teenisid, polnud aega; nad ei sobinudki temale seltsiks, waatamata sellele, et noored kalkuttalased waewalt teistega sõprust sobitawad. Wõõraste hulgas awaldawad nad ikka muljet, nagu oleksid nad uhked wõi ei tunneks nende keskel kodusust. Nii oli postmeister õige üksik, ja teha ei olnud tal ka palju.

Mõnikord katsus ta luuletada, katsus seletada, et lehtede sahinast ja pilwede rändamisest taewas on küllalt me elu rõõmsakstegemiseks. Aga Jumal teab, et ta waene poiss enese oleks tunnud olewat nagu uuestisündinud, kui mõni waim tuhatühestööst äkki kõik puud ning põõsad oleks ära pühkinud ja nende asemele pannud hästisillutatud tänawa, mille ääres kõrged majaderead oleksid seisnud.

Postmeistri palk oli väike. Ta pidi oma söögid enesele ise walmistama ja jagas neid Rataniga, külast wõetud waese tüdrukukesega, kes tema juures mõnesuguseid töid toimetas.

Kui õhtul suits hakkas lehmalaudast tõusma*) ja igas põõsas sirtsud siristasid; kui fakiirid oma igapäewastes koosolekukohtades kõledasti laulsid, kui luuletajal, kes oleks katsunud bambusetihnikus kohisewaid lehti kuulata, külm judin oleks üle selja jooksnud — siis süütas postmeister oma wäikse lambi põlema ja hüüdis:

„Ratan!“

Ratan istus wäljas ja ootas seda hüüet, aga sissetuleku asemel wastas ta esiti:

„Kas kutsusite mind, herra?“

„Mis sa teed?“ küsis siis postmeister.

„Pean nüüd kõõgis tule süütama,“ tuli wastus.

Ja siis ütles postmeister:

„Ah, lase see tuli weel olla, enne pane minu piip põlema.“

Natukese aja pärast tuli Ratan tuppa, põsed punnis, sest ta puhas kõigest jõust sütt, millega ta tubaka süütas. see andis postmeistrile siis wõimaluse juttu alata.

„Noh, Ratan,“ algas ta, „on sul weel mälestust omast emast?“

See oli laialdane teem. Ratanil ei olnud temast enam palju mälestusi. Isa oli temast enam pidanud kui ema ja sellepärast mälestas ta teda enam. Tema isa tulnud õhtul pärast töö lõppu harilikult koju, ja paar niisugust õhtut olid ta mälestusse selged pildid kaewanud. Ratan istus põrandal, kuna ta neile mälestustele mõtles. Ta mõtles oma wäikese wenna peale, ja kuidas ta kord ühel pilwisel päewal tema seltis oli tiigi ääres kalapüüdmist mänginud, puuoks õngeridwana käes. See-sugused wäiksed sündmused kaswasid mälestuses suureks ja tähtsaks ja peletasid suuremad eemale.

Kuna nad nii juttu westsid, läks õhtu tihti õige hiliseks ja postmeister jäi nii uniseks, et enam söögikeetmisele ei mõtelnudki. Siis süütas Ratan ruttu tule ja praadis pisut hapnematut leiba, millest neile, koos lõunasöögi külmade jäänustega, õhtuks küll oli.

Mõnel õhtul, kui postmeister suures, tühjas kuuris oma puldi ees istus, tuletas temagi enesele meele mälestused oma kodust, emast ja õestest, aga ka teistest, kelle järele ta süda siin üksinduses igatses — kelle peale ta alati mõtles, aga kellest ta wabrikurahwaga ei wõinud rääkida, kuigi see tema arust oli üsna loomulik, et ta neist rääkis oma wäikse tütarlapsega. Ja nii juhtus, et tüdruk, kui ta tema omastest kõne-

*) Lauta pannakse suitsew tuli põlema, et moskiitod weistele kallale ei kipuks.

les, neid nimetas emaks, wennaks ja õeks, nagu oleks ta neid tunnud kõik oma eluaja. Temal oli ju ka südames neist igastühest oma pilt*.)

Oli wihmaaja päewa lõuna. Wihm oli parajasti üle läinud ja puhus waikne, jahe tuul. Niiske rohu ja lehtede lõhn puudutas keha kui wäsinud maa soe hingeõhk. Mingisugune lind kordas kogu õhtupooliku wäsimatult oma kaebelaulu korduwat riimi looduse audiensruumis.

Postmeistril polnud midagi teha. Wärskeltpestud lehtede ja taewasse kuhjunud pilwede hiilgus oli tore waadata, ja postmeister waatas eemaleheljuwatele pilwedele järele ning mõtles:

„Ah, kui mul siin ometi oleks mõni sugulane hing wõi armastaw olewus, keda ma wõiksin oma südame najale wajutada!“

Just sedasama, mõtles ta edasi, katus ka see lind ütelda, just sedasama ohkasid selle wana puu lehed, mille tüwe najale ta laisalt oma selja toetas. Aga seda ei teadnud ega uskunud keegi, et ka ühes wiletsat palka saawas postmeistris lõunawaheaja waikus wõiksid seesugused tunded tõusta.

Postmeister ohkas ja hüüdis:

„Ratan!“

Ratan pikutas guajavapuu all ja sõi hoolega pooltoorest guajawawilja. Niipea kui ta oma peremehe häält kuulis, lähenes ta lõõtsutades joostes ja küsis:

„Kas hüüdsite mind, dada?“**)

„Mõtlesin praegu,“ ütles postmeister, „wõiksin sind ju õieti lugema õpetada.“

Ja kogu õhtupooliku õpetas ta Ratanile tähti.

Niiwiisi jõudis Ratan juba lühikese aja jooksul kahekordsete umbhäälikute juure.

Näis, nagu ei oleks wihmaaeg lõppeda tahtnudki. Kaanalid, kraawid ja augud woolasid üle weest. Päewad ja ööd kajas wihmamulin ja konnade krooksumine. Külated olid läbipääsmatud, seal wõidi sõita ainult paatidega.

Ühel hommikul, kui taewas jälle pilwi täis oli, oli postmeistri wäike õpilane juba ammu ukse taga kutset oo-

danud. Kui ta ikka weel midagi ei kuulnud, wõttis ta wiimaks oma kulunud raamatu ja puges tasakesi tupp. Ta leidis peremehe madratsilt pikutamast, ja uskudes, et see weel magab, tahtis ta warbaotsil jälle wälja pugeda, kui ta äkki oma nime kuulis:

„Ratan!“

Tüdruk pööras kohe ümber ja küsis:

„Kas magasite, dada?“

Postmeister ütles kaeblikult:

„Ma ei ole terve. Katsu kord minu pead, kui palaw see on!“

Üksinduses ja wihmaaja tumeduses wajas ta walutaw keha pisut õrna ja armurikast rawitsust. Ta mõtles igatsuse ja ärdusega aja peale, mil üks pehme käsi tasakesi kõrisewa käewõruga õrnasti oli ta otsaesist silitanud, silitanud, ja katsus enesele ette kujutada, et naisearmastus tema woodi ees istus ema ja õe kujul. Ja ta ei pettunud. Ratan lõppes wäike tüdruk olemast. Ta astus wiibimata ema asemele, kutsus külaarsti, andis haigele ettekirjutatud aegadel rohtu, walwas öö otsa ta woodi ees, keetis talle kaerasuppi ja küsis aegajalt:

„Kas olete juba pisut parem, dada?“

Keetis mõni aeg, enne kui postmeister oma nõrgestatud kehaga wõis woodist lahkuda.

„Nii see enam edasi ei lähe,“ ütles ta otsustawalt. „Pean paluma enesele teise koha.“

Ta kirjutas Kalkuttasse ja põhjendas palwet sellega, et koht terwisele hea ei olla.

Niipea kui Ratan rawitsejakohustest wabanenud, asus ta jälle oma kohale wälja ukse ette. Aga ilmaaegu ootas ta endist kutset.

Mõnikord waatas ta wargselt tupp; siis nägi ta postmeistrit toolil istumas wõi madratsil pikutamast ning lakke wahtimas. Kuna Ratan kutset ootas, ootas postmeister wastust oma kirjale. Wäike tüdruk luges oma wanu ülesandeid ikka jälle; ta suurem hirm oli, et ta, kui kutsutakse, kahekordsete umbhäälikute lugemisega hakkama ei saa.

Wiimaks, nädal hiljem, tuli kutse ühel õhtul tõesti. Ülewoolawa südamega tormas Ratan tupp:

„Kas hüüdsite mind, dada?“

Postmeiste ütles:

„Ma reisin homme siit ära, Ratan.“

*) India teenijad kutsuwad oma peremeest ja perenaist isaks ja emaks ja nende lapsi oma wanemateks wendadeks ning õdedeks.

**) Wanem wend.

„Kuhu Te reisite, dada?“

„Reisin koju.“

„Millal tulete tagasi?“

„Ei tulegi tagasi.“

Ratan ei küsinud edasi. Postmeister jutustas talle ise, tema palwe olla tähelepanemata jäetud, sellepärast loobuwat ta ametist ja minewat koju.

Kaua waikisid mõlemad. Lamp põles tuhmilt edasi ja katuses peituwast august tilkus wesi üksluiselt sawikaussi, mis selleks pörandale pandud.

Natukese aja pärast tõusis Ratan ja läks kööki õhtusööki tegema; aga sellega ei saanud ta täna nii ruttu walmis kui muidu. Palju uusi mõtteid kogus ta wäikesse peaaigu.

Kui postmeister õhtusöömise oli lõpetanud, küsis tüdruk äkki:

„Dada, kas wõtate minu ka koju kaasa?“

Postmeister naeris.

„Milline mõte!“ ütles ta.

Aga talle paistis ülearune oewat tüdrukule seletada, mis selle juures õieti naerda oli.

Kogu öö, unes ja ilmsi, jälgis Ratan postmeistri naerwat wastust: „Milline mõte!“

Kui postmeister järgmisel hommikul tõusis, leidis ta wanni walmis oewat. Tema oli oma Kalkutta harjumusest kinni hoidnud, et majas supleb ja mitte, nagu see külas sündis, jões. Tüdruk ei olnud temalt küsida saanud, millal ta reisida tahab, sellepärast oli ta wee jõest juba enne päikest koju tassunud, et postmeister selle leiaks, niipea kui talle seda waja oli.

Pärast wanni kuulis ta tema hüüet.

Ratan astus tasakesi tuppja ja waatas peremehele waikides näkku, temalt käsku oodates.

„Sina ei tarwitse enese pärast minu äramineku puhul muret teha, Ratan,“ ütles ta tüdrukule. „Ütlesin oma järeltulijale, et ta sinu eest hoolitseks.“

Need sõnad olid kahtlemata hästi mõeldud, aga naise süda on mõistatus.

Ratan oli peremehelt nii mõnegi paha sõna kaebamatult wastu wõtnud, aga neid häid sõnu ei suutnud ta wälja kannatada.

„Ei, ei!“ hüüdis ta nutma pahwatades „Teie ei tarwitse minu kohta kellelegi

midagi ütelda; ma ei taha kauemaks jääda!“

Postmeister oli keeletu. Niisugusena ei olnud ta Ratanit weel iial näinud.

* * *

Täpselt jõudis järeltulija kohale, ja niipea kui postmeister temale oma ameti oli üle annud, walmistus ta lahkumisele. Enne minekut kutsus ta Ratanit ja ütles temale:

„Siin on sulle midagi; loodan, et sellega mõni aeg läbi saad.“

Nende sõnadega wõttis ta taskust kogu oma kuupalga ja jättis enesele ainult õige wähe reisikulude katmiseks. Aga Ratan langes ta jalgade ette ning hüüdis:

„Oh ei, dada, palun ärge andke mulle midagi; ärge üldse muretsege minu eest!“

Siis jooksis ta toast wälja.

Postmeister ohkas, wõttis reisitasku, riputas wihmawarju õlale ja läks mehe saatel, kes suuremat reisikohwrit kandis, aegamisi laewa juure.

Kui ta laewale läks ja laew teele sõitis ning jõe wihmast paisunud wesi waikselt ta nina piiras nagu pisarateojad, mis maast tõusid, siis läks ta süda ärdaks. Külatüdruku murelik nägu paistis temale oewatema maakese enese suure, wäljendamat, mõõtmatu sügawa walu peegel. Juba tundis ta tungi ümber pöördja ja üksikut, maailmast mahajäetud oewust kaasa wõtta. Aga tuul oli purjed parajasti täis puhunud, laew wiibis juba keset jõge, küla seisis tema taga ja juba oli külast kaugel asuw põletamisplats näha.

Nii siis laskis reisiija ennast kiiresti jookswa jõe woogudel edasi kanda ja lohutus filosoofiliste targutustega lugematude lahkumiste üle ja isegi surma, selle wiimse lahutaja üle.

Aga Ratan ei osanud filosoferida. Tema rändas rahatult postkontoris ringi ja ta pisarad woolasid wahetpidamata. Wõimalik, et ta südames peitus weel mingisugune waikne lootus, et ta dada tagasi tuleb, ja see oligi põhjus, miks ta sealt ei suutnud lahkuda.

Ah, see jõle inimesesüda!

Eeskujud.

Daani kirjanik Flemming Algreen-Ussing.

Hoolas kirjanik istus oma kirjutuslaua ees ja kirjutas, kuni ta naine oma käe ta õlale pani ja temale murelikult ütles:

„Soowiksin, et sa seda kõike ei tarwitseks oma elu ülespidamiseks kirjutada!“

Kirjanik waatas naisele otsa:

„Seda soowiksin minagi! Sest see on päris põrgutöö — ja ma usun, inimene kirjutaks palju paremini, kui teda selleks ei piitsutataks. — Pealegi — mis uudist sul on?“

„Jällegi perekond! Nüüd tunneb enese onu Hans Peeter haawatud olevat sinu wiimses jutus „Kodune rahu.“

„Ta tunneb enese olevat haawatud?“

„Jah, sest sa oled ju sellele wõikale mehele, kellest jutustad, nimeks pannud Hans Peeter.“

„Noh, ja —“

„Ja... jah, selleläbi tunneb ta enese olevat haawatud.“

„Aga mis on... Tähendab, kas siis onu Hans Peeter on nii wõigas?“

„Ei — ei! Aga hiljuti olid sa ju ka ühe jutu kirjutanud, kus keegi suurkaupmees Theobald Olafsen ette tuli — ja kuna sa ju ometi tead, et tädipoeg Theobald —“

„Suur Jumal! Tema nimi on ju ka Theobald! Selle peale ma tõesti ei mõtelnud, kui selle hullu loo kirjutasin. Aga minu suurkaupmees oli ju nii ebameeldiw ja silmakirjalik, ja seda ometi sinu tädipoeg ei ole.“

„Ei, aga üks kuhjub teisele. Sest peale selle oled sa veel kirjutanud wäikse loo wäljaspool abielu sündinud lapsest. Agnes arwas loomulikult, et sa teda oled mõtelnud.“

„Kuidas nii?“

„Ah, sa tead ju, et ta esimese lapse kuu aega warem sai.“

„Pead mind juba wabandama, naine, aga seda mina ei teadnud. Mina sellaste asjadele suurt rõhku ei pane. Aga nüüd ei tohi sa mind kauemini eksitada, pean selle jutu siin lõpetama.“

Naine waatas mehele paludes otsa:

„Siis tõota mulle, et sa seekord enam mingisugust eeskujut ei tarwita.“

„Eeskujut! Neid ei tarwita ma kunagi. Inimesed usuwad seda ainult, tahes paraku liig targad olla. Aga seekord waatan ma juba ette, et ei onu Hans Peeter ega tädipoeg Theobald ega õde Agnes ennast ei tunne haawatud olevat. Kas oled nüüd rahul?“

Naine nokutas pead.

„Istu mu põlwele,“ ütles kirjanik, „Siis jutustan sulle, millest see jutt kõneleb.“

Naine istus walmilt ta põlwele ja mees algas:

„Waata, armas naisuke, wanal hullul liiakuwõtjal on ilus noor tütar. See tütar armastab loomulikult üht noort meest, keda ta — sama loomulikult — ei tohi saada...“

Kirjanik tõstis silmad.

„Ega sinu perekonnas ometi ei leidu liiakuwõtjaid?“

„Ei.“

„Hea küll. Peale nend kolme tuleb peale minu jutus ette veel wastik silmakirjateener, kes on paberiwabrikant. Tema tahaks seda tüdarta ka heameelega saada, ja liiakuwõtja hoiab tema poole. Sellest tekib siis wõistlejate wahel konflikt; aga lohutu, ilus noor mees saab wõidu!“

Kirjanik waatas jälle naisele otsa.

„Kas usud, et sinu perekonnal selle jutu wastu midagi wõiks ütelda olla, armas laps?“

„Mina seda ei tea ütelda,“ wastas naine naeratades. „Sa wõiksid ju sellele sümpaatlikule noorele mehele Theobaldi nimeks anda, sellega näitad sa siis tema wastu oma sõbralikkust.“

„Hea küll,“ ütles kirjanik, „olgu ta nimi siis Theobald.“

Ja nii asi jäi.

*

Ja nüüd kirjutas kirjanik pika, põnewa jutustuse, millele pealkirjaks anti „Liakuwõtja tütar“. Ja kaks päewa hiljem müüs ta selle jutustuse ajakirja

„Päike“ toimetusele 20 krooni eest, mis tähendas umbes kaksteistkümmend ööri rida.

Kui ta honoraari kätte sai, tõi ta naisele lilli, ja õhtul läksid nad koos teatrisse.

Järgmisel päeval oli neil ainult veel 50 ööri järele.

Nad olid ju, Jumalale tänu, kunstnikud!

*

Kaks nädalat hiljem oli jutustus trükitud ja läks müügile. Ja päew hiljem ilmus üks kirjaniku proua poolonu ja tahtis temaga rääkida. See oli wiiekümneaastane mees, wäike, küürus, paljaksagetud peaga nagu mõni wang. Ta silmad olid luurawad ja kurjad.

Majaproua wõttis ta jahedalt vastu; ta ei olnud seda onu iialgi wõinud sallida.

Aga mees tuli jultunult tuppa ja lehwitas käesolewa „Päikese“ numbriga tigidalt tema nina ümber. Siis küsis ta:

„On su mees kodus?“

„Ei,“ wastas naine.

Sest mees ei olnud veel tõusnud.

„Tema on põrunud!“ ütles onu. „Siin jutus nimetab ta mind liiakasuwõtjaks. Sest ma näen ju, et ta mind mõtleb. Ptui! Nagu ei tohiks mina wiletsat kolme protsenti kuul wõtta selle wiletsa kindlustuse eest, mis mulle antakse. See puudus veel!“

Ta ahmis siin pisut õhku, sest tal oli astma, ja löi käega plaksudes „Päikesele“, nii et „Liiakasuwõtja tütar“ kärises.

„Jumalaga!“ hüüdis ta siis nohisedes ja läks sama äkki, kui ta oli tulnud.

*

Kui abielupaar hiljem einelaul istus, helistati ägedasti kella.

Tulija oli naise onupoeg, wäike, habemik theoloogia kandidaat, kuldprillid ninal.

„Lorup!“ kähistas ta üllatatud kirjanikule näkku, nii et see ehmatades kohwi oma pükstele walas.

„No noh! Mis siis lahti on?“

Theoloog wiskas „Päikese“ numbri lakke.

„Mind ei tarwitata karistamatult eeskujuks, sina lontrus! Kirjutad, mina olla silmakirjateener, käiwat hommikul kirikus ja õhtul tüdrukuga warietes. Kas salgad veel? Tean wäga hästi, et sellega minu peale sihid.“

Kirjanik silmitses wihast meest imestades

Kandidaat aga jätkas:

„Mis sa kirjutad, on wäga õige. Wäga õige. Aga mina teen seda uurimise pärast — uurimise pärast!“ kordas ta wõidurõõmsalt. „Et kõlwatust lähedalt tundma õppida. — Aga sina — sina oled kaabakas!“

Siin lämbusid wihast ta sõnad ja ta lahkus.

*

Õhtul saabus tädipoeg Theobaldilt kiri. Ta kirjutas kirjaniku prouale:

„Homme kaeban ma su mehe kohutusse, sest et ta omas uuemas jutus „Liiakasuwõtja tütar“ minu nime jällegi kõige häbematumal wiisil tarwitab ja sellega on määrinud, et minu äi, kes harwa on raha wälja laenanud — ja ei iial kõrgema protsendiga kui 20 aastas — et tema —“

Kaugemale nad lugemisega ei jõudnud. Kirjanik oli rabanduse saanud.

Linapõld.

H. Wühner.

Õõtsutab tuuleke õitsewat lina,
Õiekest terwitab õieke.
Juskuu täpiksed taewasina
Pudenend haljale põllule.

Sosistab tuuleke, sätendab päike,
Lina lööb lorkama soojusest . . .
Külas on kaswamas lapsuke wäike,
Kellele waja on särgikest!

Areng.

Inglis kirjanik John Galsworthy.

Tulles teatrist, oli meil täitsa wõimatu weel saada autot, ja kuigi sadas peent wihma, läksime ometi üle Leicester Square Piccadillysse, lootes seal weel leida mõnda tühjalt tagasiruttawat autot.

Terwe rida troskaid sõitis meist mööda wõi nad seisid oodates üksteise taga; ainult mõned woorimehed hüüdsid meid, suurem osa neist ei katsunudki meie tähelepanu äratada; kuidiga auto näis olewat sõidul.

Piccadilly Cirkuses katkes wiimaks meie kannatus; me alistusime oma saatusele ja wõtsime woorimehe.

See oli pikk, wäsitaw sõit. Läbi lah-tise troskaakna puhus würtsine edela-tuul, mis tungib isegi suurlinna süda-messe ja tema tuhatkordsete ajawate jõudude tähelepanijale toob silmade ette wäsimatu jõu, mis alati ainult edasi, edasi lükkab. Aegamisi aga awaldas hobusekapjade ühetooniline plagin, akende ühtlane klirin ja rataste tume põrin meie peale nii uinutawat mõju, et ju olime jäänud peaagu tukkuma, kui wiimaks koju jõudsim.

Sõit maksis kaks shillingit ja kuna me laterna alla astusime, et selgusele jõuda, kas raha, mis woorimehele tahtsime anda, poole krooni oli, langes meie pilk woorimehele.

Mees wõis olla arwata kuuskümmend aastal wana ja tal oli pikk, kõhn nägu allarippuwate hallide wurrudega; lõug peitus tal sügawal ta wana, sinise mantli üleskeeratud kaeluses. Mis ta näost aga eriti silma paistis, olid ta auku, langenud, sügawatest kortsudest kaetud põsed, nii et näis, nagu seisaks ta nägu koos ainult weel nahast ja kontidest; silmad, mis olid kaotanud kõik hiilguse, peitusid sügawates koobastes. Mees istus liikumatult ja wahtis oma hobuse sabale. Ja tahtmatult andsime temale peale poole krooni weel kõik meie muu hõberaha. Waikides pistis ta raha tasku, aga kui ma aiakse para-jasti awasime, kuulsime teda ütlewat:

"Täna südamest. Teie päästsite mu elu!"

Mitte teades, mis neist kummalistest sõnadest arwata, panime aiakse jälle kinni ja tulime mõlemad troska juure tagasi.

"Käib Teie käsi nii pahasti?"

"Jah," wastas woorimees. "Tänapäewal ei ole woorimeheametiga enam midagi teenida. Meid ei ole enam waja"

Ta wõttis piitsa ja tahtis edasi sõitma hakata.

"On Teiega siis juba kaua asi nii paha?"

Woorimees laskis piitsa wajuda, nagu rõõmus olles, et weel pisut saab puhata, ja ilma meie küsimust puudutamata jatkas ta:

"Olen juba kolmkümmendwiis aastat woorimees."

Jälle wajus ta hobusesaba wahtima, ilma et oleks sellest pisut kummalisest harjumusest olnud õieti teadlik, nii et teda alles küsimuste waral pidime rääkima sundima.

"Ma ei taha midagi ütelda autode wastu, ei taha midagi ütelda kellegi wastu. Asi on kord nii tulnud, mis seal teha! Kui ma hommikul kodust lahkusin, polnud mu naisel midagi kodus. Alles eile ütles ta mulle: „Mis oled sa siis õieti wiimse nelja kuu sees koju toonud?“ „Wististi wõis seda olla kuus shillingit nädalas,“ ütlen mina. „Ei,“ ütleb tema, „seitse.“ Ja see on ka õige, sest tema kirjutab kõik üles."

"Teil ei ole küllalt süüa? On see wõimalik?"

Woorimees naeratas ja waewalt wõib enesele ette kujutada midagi kummalisemat kui see naeratus, mis sel hetkel ta aukulangenud näost üle lehwis.

"Nii see küll on," ütles ta. "Mis sellest ka wälja tuleb! Kaheksateistkümmend penssi olen ma täna saanud enne kui teie tulite, ja eile sain wiis shillingit. Ja seitse on mul iga päew maksta troska eest ja seda on isegi wähe. Nii ja nii palju wooriäripidajaid on jäänud maksujõuetuks — nende käsi ei käi põrmugi paremini kui meil. Annawad meile troskad nii odawasti kui

iaal wõiwad ; aga kus midagi ei ole, sealt pole ka midagi wõtta, öeldakse."

Jälle lehwis naeratus ta näost üle.

"Neist on mul ka kahju," jatkas ta, "ja hobustestki on mul kahju, kuigi nemad meist kolmest weel kõige paremas seisukorras on."

Teine meist pomises midagi publikust.

Woorimees pööras pea meie poole ja wahtis läbi pimeduse meie peale alla.

"Publik?" ütles ta ja ta hääl kõlas pisut üllatatult. "Jah, kõik tahawad nüüd weel ainult autoga sõita. Ja see on ka üsna loomulik. Saadakse rutemini edasi ja aeg on raha. Seitse tundi olen ma oodanud, enne kui Teie tulite. Ja Teiegi otsisite autot. Kes wõtab troska, sest et ta paremat ei leia, on harilikult halwas tujus. Ja pealegi sõidawad wahest ainult wanad daamid, kes autot kardawad, aga wanad daamid pole ju mitte wäga helled — suuremal osal neist ei olegi palju raha, usun ma."

"Igal inimesel on Teist kahju ; peaks arwama, et —"

Ta katkestas rahulikult :

"Kahjutunne ei too leiba... Keegi ei ole minult siiani niisuguseid asju küsinud."

Ta raputas pikkamisi pead ja jatkas siis :

"Ja kuidas wõiksid inimesed meid ka aidata ! Ei wõi ju nõuda, et nad meid ülewal peawad ; kui nad kord hakkawad meilt midagi küsima, siis läheb asi meile warsti ebamugawaks. Usun, seda tundsite Teiegi. Muidugi, meid on palju — ja kõigi käsi käib pahasti. Kõigil on kitsas käes. Noh, iga päewaga väheneb ju meil arw — see on ka weel lohutus !"

Me ei teadnud, kas pidime woorimeeste väljasuremist kahetsema wõi ei ning astusime lähemale hobust silmitsema. See oli kangejalgne hobune, kel pea norus ja küljekondid loetawad. Ja äkki ütles meist üks :

"Paljud inimesed ei tahaks muud tänawal nähagi kui autoid, juba hobuste pärast."

Woorimees nokutas pead.

"See wana poiss siin," ütles ta, "ei ole eluaeg raswa näinud. Ja toit, mis ta nüüd saab, ei tee temast ka enam wõiduajamisehobust, kvaliteet pole just

mitte suurepärane, aga ta saab sellejuures ometi kõhu täis."

"Ja Teie mitte ?"

Woorimees wõttis jälle piitsa kätte.

"Usun waewalt," ütles ta ükskõikselt, "et minu jaoks weel teist tööd wõiks leida. Olen juba liig kaua selles äris. Minule jääb üle ainult weel waestemaja wõi surnuaed."

Ja kui ta meid kuulis pomisewat, et see raske saatuse on, naeratas ta kolmat korda.

"Jah," ütles ta pikkamisi, "see on meile tõesti raske, sest see ei ole ju meie süü. Aga niisugune on see ilma asi. Mis uut tuleb, tõrjub wana wälja ja nii läheb see ikka edasi. Olen selle üle palju järele mõtelnud — kui inimehe kogu päewa pukis istub, on tal ju aega selle üle järele mõelda ja pead murda, kas see ka kõik õige on, mis sünnib. Ei, mina ei tea, kuidas asi peab paranema. Warsti on meil lõpp — kaua ei wõi see ju enam kesta. Ja ma usun waewalt, et ma selle wäga südamesse wõtan, kui asi kord nii kaugel on. Minu on see elu wiinud täitsa kuiwale."

"Aga ometi oli ju mingisugune korjandus ?"

"Jah, oli ; paari meist aidati sellega ; nad õppisid autosõidu selgeks ; aga mis aitab see mind, mina olen selleks juba liig wana — juba kuuskümmend ja paljude teiste asi on täpselt samasugune. Meie ei kõlba selleks enam, see on tõsi ; meil puudub kindel käsi. Hunik raha oleks waja meie aitamiseks. Ja see on täitsa õige, mis Te praegu ütlesite — inimesed aina ootawad, millal me kaome. Nemad ei taha muud kui autot — meie aeg on mööda. Mina ei ütle midagi selle wastu ; Teie ise ju hakkasite sellest rääkima."

Ja kolmat korda kahmas ta piitsa järele.

"Mis oleksite teinud, kui me Teie oleksime annud skolm shillingit sõidu eest ja kuus pen si jootraha ?"

Woorimees wahtis maha ; see küsimus näis teda kohmetawat.

Mis ma oleksin teinud ? Ah, midagi ei oleks ma teinud. Mis oleksin ma siis pidanud tegema ?"

"Aga kas Teie ei ütelnud : „Teie päästsite mu elu ?"

"Jah, seda ütlesin," wastas ta pikkamisi ; „olin sel hetkel õige rõhutud.

Kui see inimest tihti waldab, siis ei saa tast enam lahti – see hoiab kinni. Kat-sud selle peale mitte mõtelda, aga mis aitab?“

„Noh, tänan südamest,“ ütles ta jälle, ja seekord andais ta hobusele kergesti piitsa. Ärgates nagu sügawast unest, hakkas waene loom masinlikult liikuma

ja tõmbas troska weerema. Pikkamisi sõitis ta edasi warju, mis heitsid majad ja mida ainult siin-seal laternad walgustasid. Meie kohal, aetud wärskest edela tuulest, sõidsid pilwed, nagu walged purjed sõuawad jõel. Weel wankri kadudes kuulsime rataste põrinat, mis tuul meile kõrwu kandis.

Chimay.

H. Haljaspõld.

Selle muusikalise nime warjul seisab minu jaoks pilk Belgia maaellu. *C h i m a y* on küll meie olude kohaselt ja siingi linn, sest tal on terweni 3500 elanikku, kuid kus algab Belgias linn, kus lõpeb maa, wõi ümberpöördukt? Jalutad piki sõõruga piiratud maanteed, mis oma turjal peab kandma rohkesti igasugu sõidukeid, enamikus autoid, — poolteist kilomeetrit eemale, ja juba jällegi oled linnas. See on *V i r e l l e s* (1000 elanikku), kuulus mitte iseenese, waid oma järwe (õigemini: tiigi) pärast, mis oma umbes meie Pühajärwe suuruse ulatuse tõttu moodustab Belgia suurima magedawee kogu. Kuid seegi haruldus on piiratud okastraadiga, ja ainult kaugelt näeb ta kaunis madalat, siin-seal roostunud pinda. *Chimay*'st wiib wälja rohkesti maanteed, ja iga üks neist juhib su paari kilomeetri järgi uude linna, üks neist on koguni *Chimay*'ga ühte sulanud, kuigi anakronismina weel walitsemas oma ette linna: *S a i n t - R é m y*.

Talwe keewas suurlinnas weetnud, igatseb inimene eestlasena maad ja päikest näha. Päikest on siin rohkesti, ja ka maad jalutamiseks; puudub waid *m e i e* maaellu. Wäikesed maalapid keset okastraatide räge kindlustawad karjale (kaks-kolm lehma) ülespidamise. Kits ja lammast, mis seda karja täiendawad, sööwad niisama oheliku otsas maantee kraawis. Hobust näeb siin harwa, ja kui teda näha, siis on ta alati üksi. Kari on alati wäike, sest maad on wähe; kuid karja on wäga tihedalt, sest kust peaks muidu tulema see wõihulk, mida inimesed siinsetes

linnades iga päew nõuawad ja mis *s u u r e s* osas pärit Belgia oma pinnalt.

Chimay on ajalooline üksus, juba aastasadu on siin tehtud ajalugu. Sellest kuulsast minewikust teab meile kõige pealt jutustada kroonik *F r o i s s a r t* (surn. 1410 a.), kelle auks siin püstitatud sammas. Kuid hilisemadki tunnistajad esinewad külluses, küll isikute (wana würistisoo *C a r a m a n - C h i m a y* edustajate), küll suurepäraste ehituste (losside, kiriku, raekoja) näol. Midagi meie *Narwa* õhkkonnast on siia sattunud. Looduse ja saatuse hooleks jäetud mälestuste warisemine. Wäike aineline jõud ei luba rohkeid mälestusmärke hoida kõdunemise eest. Samati kui tolles meie piirilinnas elatakse siingi *Prantsusmaa* rajal kaunis primitiivselt ja koduselt, majade esised on weel kaetud murutukkadega ja ilusad puiesteed ning pargid on rohtunud ning jätawad waatlejasse kaunis mahajäetud mulje. Palju ilusaid wõimalusi, mille peale siinsed suurlinnad kindlasti kadedad on, kuid nad on ja jääwad wõimalusteks — keset ajaloolikkude ehituste waimustawat raami.

Linna suurimaks uhkuseks on aga meie *Kadrioru* puiestikku (nii suuruselt kui wälimuselt) meeletuletaw wiimse würisti *Caraman-Chimay* park. Seegi park on piiratud süllakõrguse wana-aegse kiwimüüri-ga, kuid würisti loal on ta pühapäiwiti awatud kõigile wõõrastele. Ja ka keset parki asuwasse kuulsasse würistikkude õpetlaste lossi wõimaldatawat mõnikord sissepääs. Seal kõnelewat weel nii mõnigi ese ajast,

mil Chimay oli samanimelise wüerst-konna pealinnaks.

Praegu on Chimay tähtis koolilinn, siin on keskkooliwõimalusi ligi 1000-le õpilasele (kuninglik ateneum, paljud waimulikkude ja kloostrite poolt ülewal peetawad erakeskkoolid, kutsekoolidki ei puudu). Nende õppeasutuste wahel elab chimaylane (chimacien) oma ärile ja tööle. Iga maja on siin äriruumiks. Kus kingsepp, kus rätsepp, kus mõni teine käsitööline. Järgnewad hotellid, restoraanid, kauplused ja wäga tihti autokuurid. Peale wiimaste äriwõimaluste tuletab Chimay meile meele mõnda Puka wõi Tõrwa alewist kodumaal, kus samuti iga inimene teeb oma wäikest äri, elatamiseks. Muidugi on

suur wahe meie alewi ja selle Belgia wäikelinna wahel: üksikud tänawad siin tunduwad täiesti Tallinna wäerilised, eriti mis puutub waateakendesse ja maja esikülje kasutamisse.

Huwitawalt on siin aga üks äriwõimalus täitsa kahe silma wahele jäänud: wannitoad ehk meie oludes: saun. Ei tunta teda hotellis ega ka mujal linnas. Ka supelda ei saa, sest jõed on waid ojad, ning wüerst Caraman-Chimay'le kuuluwas Virelles'i järwes on see keelatud, ei pääse ju sinna ligigi Chimaylane lepib sellega, et käib tarbekorral t ü n n i s. Wõõral aga tuleb samal otsarbel wäike sõit lähemasse „suurlinna:“ Mons'i ette wõtta Igatahes idüll!

Chimay, 15 VI. 26.

Õnn.

Poola kirjanik K. Tetmajer.

Ärgem rääkigem õnnest, mida me ihkame, ärgem rääkigem temast! . . .

Õnn on wäike linnuke . . . teda wõib liig kergesti eemale peletada.

Ootame waikselt, ärme räägime temast, ärme mõtleme temale . . . Südame waikusel, südame sügawusel ihkame teda, aga selle ihkamise wäike ise oma mõtete eest.

Sest õnn on nagu walgus pilwede taga: hetke aega waatab ta wälja, lühike sära, siis kaob ta jälle pilwede taha.

Ärme hüüame õnne; ärme püüame teda, ärme wõitleme tema eest. Nagu lapsed, kes jõuluks sellest unistawad, et Kristus tuleb nende juure ja toob neile kingitusi, ja teda ootawad põnewusega, waikselt ja kärsitult — nii ootame teda.

Kui ta peab tulema, küll ta siis ka tuleb . . . aga ärgem rutakem temale wastu.

Õnn on nagu päike, millest lilled unistawad, lilled, mis ainult ühe päewa õitswad; nad ei saa rutata tema juure, nad ootawad.

Kui päew selge on, siis tuleb ta; kui pilwed taewast katawad, siis ootawad nad ilmaaegu.

Ja nad närtsiwad, ilma et oleksid päikest näinud. Õhtul, surmatunnil, ütlewad nad: ilmaaegu awasime oma nupud taewale, päike ei tulnud . . .

Oodakem õnne waikselt . . . Õnn on südamele, mis päike lilledele, mis õitswad ainult ühe päewa . . . Kui ta tuleb, siis tuleb ta.

Ärgem rääkigem õnnest, mida me ihkame, ärgem rääkigem temast . . . ta on pelglik nagu wäike linnuke . . .

Lühikesed juuksed.

Belgia kirjanik Miguel Zamacois.

Pariisis, kesknädala õhtul.

Kallis ema!

Kirjutan sulle vihaselt, sest siin – minu ja Yvonne'i wahel on midagi juhtunud, mis ületab kõik selle, mida sa iganes wõiksid ette kujutada!... Kui mitte midagi muud, siis vähemalt teeb sulle mu wilets käekiri selgeks mu ärewuse ja mu tulise wiha.. See juhtus alles nüüdsama, waewalt tund aega tagasi, ja ma ruttasin kohe oma kirjutuslaua juure, et oleksid wiibimata informeeritud kuulmatust sündmusest, mis ähwardab häwitada kaks olemasolu... Mu esimene tahe oli kirjutada otsekohe Yvonne'i emale, kuid siis mõtlesin ma järgi, et kuna lugu puutub ta tütresse, siis ütleb madame Fraichencourt nagu harilikult, et olen liig ärritatud, nõuan liig palju jne. Arwasin ka, et ta leiab oma andekale (Jumal teab, mis alal!) lapsele igasugu wabandusi. Kuna teie mõlemad aga wiibite praegu Nice'is, ja end seal alatihti näete, eelistan ma, et see oleksid sina, kes sellest loost teada peab saama, sest sa oskaksid mu ämmale selgeks teha selle rumaluse ulatust, millega ta tütar hakkama on saanud, rumaluse ulatust, millel wõiwad olla kõige kurwemad tulemused meie kooselu õnne suhtes.

Asi on järgmine.. Hoiatage end hästi, et sa mitte kohe ümber ei kukuks: Yvonne tuli koju, sellest on waid wähe aega möödunud, lühikeseks lõigatud juustega! Sa ehmatad, waene ema! Ja omeli, see on sula tõde! Ta ei pidanud millekski mu maitset, mu mõtteid, mu palweid, isegi ähwardusi muu seas, weel eile oli meil selles suhtes pikk ja elaw waidlus; kus ma ütlesin, et tunnen otsekohest hirmu praeguse moe poolt dikteeritud „poisipea“ ees; et olen ta kosinud teiste seast waid ta ilusate käharate pärast, olen teda armastanud; et mul oleks suur mure õlgadel, kui ta nad maha lõikab ja seega muutub teiste nukkude sarnaseks; keelasin talle otsekohe selle muutuse ära kohe waljusega, mida annab seadus

abielumehele kui kooselu peale, millest wiimasest on kamming kindlasti üks osa. Naerdes kõige selle üle, tuli ta umbes tund aega tagasi koju naeruwäärse soenguga, nagu mõni paash möödunud aastasadadest... Wihastasin, nagu sa seda omale ette wõid kujutada! Ta katsus mind narritada ja minu üle halba nalja heita... Kas pole see koomiline, eks?... Ja kui halb see ka ei oleks, ta õige iseloom tuli nüüd awalikuks; ta nimetas mind paljude haawawate sõnadega, nagu Fallières'i-aegne „pritsimees“ jne!... Mis on siin Fallières'il asja?... Ja kuna ma alla ei annud, läks ta oma tualett-tuppa, lukutas ukse ja hakkas seal kindlasti peegli ees oma paljaks aetud pead ilmetlema!... Ja mina, ma kirjutan sulle... Mu waene ema, mis sina sellest mõtled?... Küsin sinult, mis sina sellest mõtled, kuid tean seda ülihästi. Sa mõtled, et tänapäewa naised erinevad tuntawalt sinu aja naistest, kes alistusid nii jumalikul oma meeste soowidele, olid nii kaugel igasugusest sobimatust õiguste nõudmisest!... Palun sind, wäike emake, tee selle kirja saamisel proua Fraichencourt'ile selgeks ta tütre rumal ülespidamine, mille wõimalikke tulemusi ma weel praegu kokku ei suuda arwata. Wõib tulla lahkumine, isegi lahutus!... Wii läbi igal juhtumisel, et madame Fraichencourt kirjutaks wiibimata Yvonne'ile, ja sina ise saada talle kohe oma pahameele-awaldus... Ma ei oska sulle täna millestki muust kõnelda, mu kallis ema, niiwõrra olen ma wapustatud!... Kaelustan sind õrnalt.

Gaston.

* * *

Nice, reedel

Mu armas Gaston!

Sain su kesknädalase kirja ja ruttan wastusega. Loodan, et sa wahepeal oled enam-wähem rahunenud, sest karisin su närwide seisukorra pärast tõsiselt, nähes, kuiwõrra sa Yvonne'i juuksed omale südamesse wõtad. Loomulikult andsin su kirja edasi ta emale. Proua Fraichencourt saab aru, et ta tütar tegi rumaluse, suure rumaluse sel-

lega, et ta ei osanud sinult sellekohast luba wälja nõutada. — relwadega, mis seisawad armastuse käsutada. Olles seda ütelnud, kuidas tahad sa, mu kallis laps, et proua Fraichencourt ja mina, kes oleme ikkagi kõige pealt naised, peaksime karmilt otsustama selle wäikese lapse üle, kes on igast küljest piiratud moe wiimse sõna järgi karmitud sõbrannadest, kellele igal sammul kinnitatakse, et see talle hästi sobib, et see teda weelgi noorendab, teeb temast tõeliku aamori; kuidas tahad sa, et meie ta üle kohut mõistaksime, et ta kord kokettsuse loomulikku nõuet on rahuldanud?... Seda enam weel, et meie täitsa kindlad oleme, et talle lähikesed juuksed suurepäraselt sobiwad! Räägi siis weel midagi wastupidist?

Kui head emad arwame meie, et Yvonne tõesti eksis sellega, et ta oma wäikese mehe nõusolekut ei osanud wõita; kuid kui naised saame me wäga hästi aru tookordsete asjaolude raskustest... Nii siis, kallis poeg, katsu unustada oma enesearmastuse haawad, saa aru ja andesta. Proua Fraichencourt saadab sulle oma kõige paremad soowid ja mina oma suudlused.

Sinu ema.

* * *

Pariisis, laupäewal.

Kallis ema,

Kukun sõna otsekoheses mõttes pilwedest! Et mu ämm oma tütart wabandab, see läheb weel korda, kuid sina, kes sa ometi nii hästi aru saad

traditsioonidest ja abielulisest alistumisest?... Ma ei saa enam millestki aru. Kas oled sa seewõrra muutunud?

Omawahel oleme ikka weel halwas wahekorras. Yvonne ja mina. Kestku see nii kaua kui tahes, ma ei saa sellest üle, waatamata su nõuannete peale. Ma ei suuda loobuda oma südame ja mõistuse õigustest. Suudlen sind helalt.

Gaston

* * *

Henri Ordonnel'i kiri Gaston Golerin'ile.

Nice, pühapäewal.

Wäike sõna suures kiiruses, mu wana Gaston, etsulle edasi andauudiseid su emast, keda juhtusin kogemata nägema Inglaste puisteel täna hommikul. Ärwan, et oled õnnelik, kui kuuled, kui kena su ema praegu wälja näeb, ta on rõõmsas tujus ja ilusam kui kunagi warem.

Samal puhul wõin sulle ka seletada selle meelemuutuse, mis sinu nii imestama pani. Tolles juusteküsimuses, millest sa mulle alles hiljuti kõnelesid. Kui su ema su kirja kätte oli saanud, lõikas ta ka omal juuksed lühikesteks. Sama tegi ka madame Fraichencourt! Weel samal õhtul! Nüüd mõistad sa wist kõik...

Lisan juure, et madame Golerin ja madame Fraichencourt on lühikeste juustega suurepärased ja see tähendab kaht noort ema rohkem selles ümbuskonnas!

Sinu Henri.

Kôrtsi unenägu.

Ed. L Wöhrmann.

Wana kõrts tee ääres küürus
seisab kurwalt mõtetes,
seisab nagu aherware
nõiutult kuuwalguses.

Mõtleb ta? Wõi näeb wast unes
möödunud aja wägewust?
Kuuleb oma sisikonnas
miskit pidu, tegewust? . . .

Näe, eks hirmutagi läwel
ammu surnud peremees!
Kuule, kuule, klaasikõlin —
kaklemine wist on ees?!

Kas ei jookse jõena õlu,
wiin eks walgu lauale!
Pingid, toolid, kõik on puru —
waata, põrand werine! . . .

Seina ääres, seal, kes lebab,
wereplekkel nägu, suu?
Surnu! . . . Katke, unenägu!
Öökull huikab laos uhuu!

Kahwatud kuukiired aga
laulwad rootsund roowidel:
Sure, ware, põrgutempel,
lõpp on sinu soowidel! . . .

Warjust walgusele.

Inglise kirjaniku Hugh Conway romaan.

3

Kui kaaslane tema juurest lahkus, läks neiu mõne sammude edasi, jäi siis seisma ja pööras wanahest oodates ümber. Näüd näitas ta oma täielikku teha kõige paremas walguses, ja kuna me pisut kaugemal seistme, siis wõistme teda silmitseba, ilma et oleksime olnud ebawii- sakad wõi indiskreetsed.

„Kui ilus ta on!“ ütlesin ma enam enesele kui Kenyonile.

„Seda ta on, aga ometi mitte nii ilus kui arwasin. Temal puudub midagi, ilma et ma teaksin ütelda, mis. Da see olewus wõi ilme?“

„Mina ei leia tema juures wähemaltki puu- dust!“ hüüdsin ma nii waimustatult, et Kenyon waljusiti naerma hakkas.

„Kas armastawad inglased ka omamaalasi tänawal nii wahtida ning hinnata, wõiwad wõi tarwitawad nad seda wiisi ainult itaallannade wastu?“

Selle häbematu küsimuse peale, mis kellegi suust just minu kõrwal tuli, pöörsime mõlemad ümber ja nägime üht suurt, umbes kolmeküm- neaastast meest just eneste taga seiswat. Tema näojooned olid korralikud, aga nende mulje polnud mitte meeldiw. Tundsiwime esimese pil- guga, et paksude wurrude taga peitus pilkaw suu ja et ta silmad mustade kulmude alt wõi- sid waadata õige trotslikult ja wihaselt. Sel hetkel näis mees olemat täis kõrkust — eriti wastil nähtus, mida ma ainult s i i s leian, kui keegi wõõras seda tarwitab inglase wastu, ja et see mees wõõras oli, oli kerge näha, ehk ta küll puhtalt Inglise keelt rääkis.

Juba oli mul teraw wastus keelele, aga Kenyon, kes oma noorusest hoolimata oli wäga rahulik ja tagasihoidlik, mees, kes naela pea pihta tabab, jõudis minust ette.

Da kergitas kübarat ja tegi nii sügawa kummarduse, et ma ei teadnud ütelda, kus wabandus lõppes ja pilge algas.

„Signor,“ ütles ta, „inglane reisib Teie ilusast maast läbi, et kõlke looduse ja kunstii ilu näha ning kiita. Kui meie kiitus haawab, siis palume wabandust.“

Mees wahtis meid tumedasti ja kabe wa- hel olles, kas minu sõber tõtt rääkis wõi nal- jatas.

„Kui oleme ülekohtu teinud, kas tohime siis paluda, et signor meid selle daami ees waban- daks? Wist küll Teie proua — wõi pean ütleva tütar?“

Kuna mees noor oli, siis wõis wiimane küsimus olla waid pilge.

„Ei üks ega teine,“ wastas mees.

Kenyon kummardas.

„Na, siis sõbranna? Soowin signorile õnne, soowin signorile õnne ka hea Inglise keele pärast.“

Mees kohmetas. Kenyon rääkis nii sõbrali- kult ja loomulikult.

„Olen kaua aega elanud Inglise maal,“ ütles ta lühidalt.

„Kaua aega? Seda ei oleks ma tõesti arwanud, kuna signor just inglase s e l l e oma- duse on omandamata jätnud, mis tähtsam on kui aktsent wõi idioom?“

Kenyon peatas ja waatas nii süütult ja küsiwalt mehele näkku, et see lõpsu läks.

„Ja palun, mis wõib see olla?“ küsis ta.

„Minult oma asjade eest hoolitseba,“ ütles Kenyon lühidalt ja pööras mehele selja, nagu oleks jutt sellega lõpnu.

Suure mehe nagu läks wihast punaseks ja ma pidasin teda filmas, kartes, et ta mu sõbra kallale wõiks tormata.

Uga ta walitses ennast.

Wandepõnu pomisehes pööras ta, asi lõppes.

Selle jutu jooksul oli wana itaallanna oma tuttawa juurest lahkunud ja oma noore kaaslase seltsis edasi läinud. Me järsk itaallane oli pärast kaotust õpetatud herra moodi wälja- nägema mehe poole sammunud, ja wana tee- nijaga rääkinud, ja oli selle kae alt kiini wõt- tes teises suunas edasi läinud. Ja warsti ka- dusid nad meie filmist.

Kenyon ei teinud ettepanekut esimesele paarile järgida, ja mina, isegi kui mul soow oleks olnud, oleksin hābenenud seda teha. Kuid ma kardan, et salamahti otsustasin lõhemal päewal uuesti minna San Giovanni kirikusse.

Uga ma ei pidanud enam seda neitut nägema.

Kui tihti ma sinna kirikusse käisin, et julge üteldagi, aga ei ilus neiu ega tema saatja ei juhtunud mulle meie Turinis wõlbimise ajal enam wastu tulema, kuna me selle herraga, kes melega pahandanud, weel mitu korda koh- tasime ja tema otseste kibrutamist näha wõi- sime, kui ta meid nägi. Uga ilusat neitut me enam ei näinud.

Mattsetu oleks ütelda, et olin armunud neiuksse, keda ma ainult mõne minuti näinud, sellega ma sõnasefti polnud wahetanud, kelle

nime ja aadressi ma ei teadnud. Aga ma pean tunnistama, et see olewus mind oma wälmukselt enam hwiitas kui kõik teised neid, keda ma seni olin näinud. Nii ilus kui ta oli, waewalt oleksin ma wõinud ütelda, mis temas mind nii väga tema poole tõmbas ja wõlus. Kui palju ilusaid naisi olin ma juba näinud! Aga nõrgas lootuses, et selle ühega veel kord kokku saaksin, wiibisin ma Turinis nii kaua, kuni Kenyon — mu rõõmsa sõbra kannatus oli juba lakkemas — seletas, et, kui ma temaga kohe kaasa ei tule, ta siis üksi jääb ära reisis.

Wiimaks andsin ma järele. Seft kümme päewa oli möödunud, ilma et ma igatsatud neiu oleksin näha saanud. Nii siis panime asjad kokku ja reisisime teele.

Me sõitsime Turinist lõuna poole: Genoa'sse, Florenzi, Rooma, Neapoli ja mujale, reisisime Siitsi, läbi ja lõppu Palermo'sse jahklaewale, mis kuulus ühele meie sõbrale, kes meid, endist kofkurääkimist silmas pidades, seal ootas.

Me olime enestele teinud reisi kergeks ja olime jäänud igasje linna, ainult nii kauaks, kuni see meile meeldis, nii et sel ajal, mil jahklaew oma ristlemise lõpetas ja Inglismaale tagasi pööras, sumi juba peaaegu oli möödunud.

Sagedasti, oh nii sagedasti olen ma Turinist jaadist mõtelnud neiuale, keda ma San Giovannis näinud, nii sagedasti, et mu jöledus mulle eneselegi näis olewat naeruwäärne. Siitamaani polnud ma veel iial niikaua ühe naiserahwa peale mõtelnud. Tema iluduses peab minule kahlemata peituma midagi wõlumat, midagi weetawat. Mul on meeles iga joon ta näos, ja oleksin ma kunstnik, ma wiiksin ta pildi maalida mälestusest. Aga nii palju kui ma ennast ka wälja naerjin, ometi pidin ma tunnistama, et mulje, mis ta minule awaldanud, ennem kaswas kui kahanes. Ma pahandasin enesega, et Turinist olin lahkunud, ilma et teda oleksin näha saanud, ja kui ma seal ka kas wõi kaks kuud oleksin pidanud wiibima. Seft ma olin armamises ja tundsin, et olin sealt lahkumiseega kaotanud wõimaluse, mis inimesele elus ainult kord awaneb.

Kenyon lahkus minust Londonis ja läks Shotti maale jahile. Mina polnud sügiseks veel mingisugustawat teinud ja otustasin wähemalt mõneks päewaks Londoni jääda.

Oli see juhus wõi saatuse?

Siinene hommik pärast mu sinna jõudmist wiis mu Regent-streetile. Ma jalutasin pikka aega kinniteed mööda edasi, aga mu mõtted wiibisid kaugel. Ma katsusin haiglast igatsust, mis mind walbas, hingest eemaldada —

igatsust, silmapilk Turini tagasi reisis. Ma mõtlesin hämarale kirikule ja noorele ilusale näole, mida kolm kuud tagasi olin näinud. Ja nüüd, mil ma seda neiu ja ta wana saatjanat wainus oma ees kirikus nägin, waatasin ma üles ja siin, Londoni südames, seisis nad minu ees!

Nii üllatatud kui ma olin, ei mõelnud ma ometi kaugelst peettumusele. Kui see wahest ei olnud unenägu wõi illustoon, siis tuli mulle seal wastu see e, kelle peale ma nii tihti mõtelnud, tuli wastu oma wana saatjana kõrwal. Oli, nagu oleksid nad praegu wälja astunud San Giovanni kirikust: ainult wanakese nähtuses oli olnud muundatus, seft nüüd kandis ta Ingli'se teenija riideid; neiu aga oli jäänud sefs, mis ta oli olnud enne. Plus oli ta, ilusam kui iial enne, nagu ma seda oma tormilises südames mõtlesin. Nad läksid minust mööda ja ma pöörasin ruttu ümber ning järgisin neid silmadega.

Jah, see oli saatuse sõrm!

Nüüd, mil ma ta nii ootamatult jälle leidnud, pidin ma kõik tegema, mis wõimalik, et ta mul uuesti silmalt ei kaoks. Ma ei katsunudki oma tundeid kauemini salata. Meeleliigutus, mis mind wallanud, kui ta jälle film silma wastu minu ees seisis, oli mulle ilmutanud tõe, et ma teda armastasin — palawasti ja sügawasti armastasin. Kaks korda, ainult kaks korda olin ma teda näinud, aga sellest oli küllalt minu meenutamiseks, et, olgu tulewik mul milline tahes, ainult see neiu kord pidi minu eluselt iliks, minu naiseks saama, see neiu, kelle nime, kodu ja isamaad ma veel ei tundnudki.

Minule jäi üle ainult üks wõimalus: ma pidin neile järgnema. Nii käisin ma siis nende taga tunni aega wõi veel enam aupaktikus kauguses, kuhu nad ta iial läksid.

Ma ootasin kaupluste ees, kuhu nad siisse läksid, ja kui nad sealt wäljusid, järgnesin nende uuesti, ennast ometi alati hoides aupaktikus kauguses, et nad mind ei märkaks ja haawatud ei saaks.

Nad lahkusid Regent-streetilt warsti ja läksid kuni Maida valeni. Oli selge, et neiu seal elas, seft nad astusid seal ühte majja, ja kui ma natukese aega hiljem sealt möödujin, siis nägin ma neiu seal ühe alna juures lillesid waasi korraldamas.

Kas polnud saatuse sõrm?

Mina armastasin ja wiiksin ainult nii tegetseada, kuidas mind mu kirg käskis. Ma pidin kõik teada saama sellest tundmatust, pidin temaga saama tuttawaks ja sel kombel õiguse omama tema kummalistesse, aga ilusatesse sil-

madesse waadata. Ma pibin teda rääkimas kuulma.

Jälle naersin ma jõleduse üle, et armastasin neiu, kelle häältki ma polnud kuulnud ja kellest ma ei teadnud, mis sugune keel ta emakeel oli. Aga armastus koosneb ju jõledustest; on ta kord ohjad oma kätte võtnud, siis juhiv ta meid sinna, kuhu ise tahab.

Ma tegin julge otsuse, astusin majaukse ette ja koputasin. Kena välimusega naisteenija avas uste.

„On Teil tuba wälja üürida?“ küsisin ma oletades, et ilus tundmata neiu üürilisena elab.

Vastus oli jaatav, ja kui ma soovi avaldasin korterit näha, juhiti mu alumisel korral sõõgi- ja magamistuppa.

Kui need toad oleksid olnud wangikambri, selle asemel, et nad olid õhurikkad, kenad ruumid; oleksid nad olnud tühjad, selle asemel, et nad olid mugawalt möbleeritud; oleks olnud üür wiiskümme naela nädalas wäikese summa asemel, mis nende eest nõuti, ma oleksin selle korteri üürinud. Olin kõigega rahu. Kutsuti majaomanik ja kaup sai kohe kindlaks. Dieks see naisomanik minu hinge seisukorda tunnud, ta oleks wõinud oma tubade eest kuldwilja lõigata.

Aga ainus asi, milles ta kangekaelne oli, oli see, et ma temale nimetasin mõne soovitawa tuttawa. Seda ma tegin, maksin kuulüri ette ja sain loa weel samal õhtul sisse kolida, sest et ma praegu reisisin LONDONI o. in tagasi jõudnud.

„Wabandage, „ütlesin ma, kui oma pakkide järele läksin,“ unustasin küsimata, kas Teil weel teisi üürilisi on — ega ometi mitte lastega?“

„Ei, sir, ainult üks daam oma teenijaga. Nad elawad teisel korral ja on wäga rahulikud.“

„Tänan,“ wastasin ma. „Ma loodan, et siin mulle meeldib. Kell seitse wõite mind umbes oodata.“

Ma olin enne kui tundmatuga kokku sain, Walpole tänawal jälle oma wana korteri wõtnud. Nüüd ruttasin otseteed sinna, paktisin, mis mulle waja oli, ja teatasin majaperemehele, et mõneks nädalaks ühe sõbra juure lähen. Kuid korter hoitagu mulle sellegipärast alles. Kell seitse olin juba Maida wales ja kolisin uude.

See oli saatuse käsi, mis kõik nii oli juhtunud. Kas wõis selles weel kahelda?

Weel samal hommikul olin otsustanud Turini tagasi reisisa oma kullalest otsima, ja nüüd elasin temaga juba ühe katusel all. Kuna ma siin tugitoolis istun ja oma suitsu-

rõngaid wahin, suudan waewalt uskuda, et minu kallim minust ainult mõned sammud eemal wiibib, et ma teda näha saan homme, ülehommel ja ikka, ikka!

Jah, ma olen päästmatult armunud; lähen woodisje lootes, et temast und näen; aga ei — mististi tuleb see wõdrast korterist — minu unenäod pole sugugi nii ilusad, sest kogu öö näen ma und pimedast, kes sattus wõdrasse maija ja nõnda kuuldasid kohutawaid ahastuse hääli.

4

Mitte armastamisets ja mitte abiellumiseks.

Nädal on möödunud ja ma olen armunud kui iial enne. Nüüd olen ma weendunud oma tõe ehtsusest, weendunud, et see armastus kogu eluaja kestab ja mitte ei ole möödum leef, mis ajajookul wõib kustuda. Wiigu mu kostimine minu sibile wõi ärgu wiigu, see neiu on minu esimene armastus ja jääb ka wiimseks!

Siitamaani olen ma ainult wähe edasi jõudnud. Ma näen teda iga päew, sest ma kuulatan ta minekut ja tulekut, ja nii sagedasti kui teda näen, leian ta juures uust wõlumust, uust meelust.

Ometi oli Kenyonil olnud õigus: tema on iselaadiline ilubus; tema kahwatanud, puhast nagu, tema mustad, unistawad, alati kaugusse wahtiwad silmad on ebaharilikud. Wõimalik, et just see mind wõlusk. Tema kehahoid on sirge ja graatsiöödsne; ta sammud alati ühtlased, tema nagu alati tõsine, ja mulle näib, et ta harwa räägib oma wana selfilisega wõi tüduruga, kes tema kõrwalt iial ei lahku. Ma hakkas teda pidama mõistatuslikuks ja küsin eneselt, kas ma küll iial seletuse leian sellele mõistatusle.

Olen tema kohta teateid saanud. Tä nimi on Pauline, magus ja sobiw nimi, Pauline March. Nii siis on ta inglanna, kuigi ma teda tihti kuulen oma wana teenijaga Terefaga mõned sõnad rääkivat Itaalia keelt. Ta ei näi kedagi tundwat ja keegi ei tea temast rohkem kui mina; mina teadsin wähemalt, et ta tuli Turinist, ja seda oli enam, kui seda teadsid need, kes mulle temast teateid andsid.

Ma elan ikka weel oma tubades ja ootan wõimalust. On päris Tantaaluse piin, armamaga elada ühes majas ja mitte leida wähematki põhjust ega juhust, kuidas saaks piiramisega alata. See wana Terefa walwab oma kaitsealust nagu eht Hispaania duenna; tema mustad filmad libisewad minust üle ruttu ja umbusklikult, niipea kui neile wastu juhtun ja

tere hommikust wõit head õhtut soowin, mida ju iga naaber enesele wõib lubada.

Siiamaani pole ma neist külmahest wiisakustest kaugemale jõudnud ja Pauline filmad ning olemus ei anna mulle ka julgustust. Ta wõtab mu teretuse wastu tõsiselt, wõõralt ja ükskõikjelt. Mulle selgub, et armastus efmise pilguga ei tarwiise mitte olla wastastilune, aga ma lohutan ennast sellega, et saatus mulle ometi peab head soowima, sest muidu ei oleks ma ju Paulinet enam wõinud leida.

Õstotsa pean sellega leppima, et oma afna pafjude eeskriiete taga luuran ja oma armamat, keda see wana kass Teresa walmab, tules ja minnes filmitfen. Ma pean nüüd olema ettewaatlikum kui enne, sest duenna tabas mind lord selle pealt, ja nii tihti kui ta nüüd mõõdub, naen ma ta terawaid filmi oma peidu-paiga peal wiibiwat. Ma hakkain Teresa t wihutama.

Kuigi ma olen ainult wähe saawutanud, ma elan Paulinega ometi ühes majas, olen kannatlik mees ja wõin oodata wõimalust, mis lord ometi peab tulema.

Ja see wõimalus tuli tõesti.

Ühel õhtul kuulsin ma kuffumist, kirinat ja ehmatushüüet.

Ma jooksin toast wälja ja leidfin Teresa majaproua kõige parema serwiisi kildude wahelt maast, kus ta wigas:

„Murdfin jalaluu!”

Armastuse häbitu wariseerikkusega ruttasin ma temale appi ja aitafin teda nii agarafti, nagu oleks ta olnud minu ema. Kaitufin teda wõimalikult ettewaatlikult jalule aidata. Aga tema wajuft ikka jälle tagaft ja wigas uuesti:

„Murdfin jalaluu!”

Oli selge, et Teresa Inglise keelt wiletsasti oftas; ja sellepärast küftin ma Itaalia keeli, mis on fündinud. Kui ta emakeett kuulis, sai ta jälle elawaks, ja ma leidfin, et ta jala nii rafkesti oli niifastanud, et üleftõusmine wõimatu oli. Ma palufin teda tema tuppä kanda tohtida, wõftin ta ilma pikema jututa fülle ja kandfin trepift üles.

Pauline seiftis tojas; ta suured mustad filmad olid awali ja ta ife näis olewat wäga ehmatanud. Ma peatafin filmapilgu ja seletafin talle, mis fündinud, fiis wiiftin ma wana-eide tuppä ja asetafin woodifse. Majateenija faadeti arfti järele, ja kui ma lahtufin, tänas Pauline mind wiifalalt, aga minu aruft täifta ükskõikjelt mu lahtufe eeft. Tema uniftamad filmad kohtafid minu filmi peaaegu teadwufeta, jah, ma pidin enesele tunnistama, et mu jumalannal oli õige külm olemus — aga selle

eeft. oli ta seda ilufam! Need õrnad, korrapäralikud joned, see neiulit, kenafujuline keha, pafifud pruunikad juufsed ja ifegi ta kummalfsed mustad filmad. Tõesti, maailmas polnud naift ega neiut, keda oleks wõinud temaga wõrrelda.

Kui ta mulle lahtudes käe andis, oma wäiftje, kenafujulife käe, fuufin waewalt oma huulif sellele surumata ja temale ütlemata jätta, et ma kuude kaupa temale, ainult temale olen mõtelnud; aga nii ebasünnis kui see efmise kofkulaamife juures oleks olnud, ei oleks ma seda ka muidu teha ifandanud, sest et wana Teresa oma walufi hoolimata meid wahetpidamata umbufklifult filmitfes. Nii ei jäänud mulle muud üle, kui neile oma abi ka edaspidieks paffuda ja kummardades lahtuda.

Aga jää oli murdunud — me käed olid üftsteift puudutanud. Pauline ja mina ei olnud üftsteijele enam wõõrad.

Wana Teresa jalamifastus hoidis teda — kuigi see rafte ei olnud — mõned päewad toas finni, ja ma lootfin, et see afjalugu mulle wõimalufe annab tema käftijannaga lähemalt tutawaks faada.

Aga see lootus oli petlit.

Õftimestel päewadel ei lahtunud Pauline minu teada majast mitte lordagi. Üks wõit kaks korda kohtafin teda trepil ja algafin temaga, wana teenija eeft muret näidates, jutuu.

Ta näis olewat minu aruft wäga kartlit, nii et jutt juba wähe aja pärast lõppes. Ja ma ei olnud ka küllalt upfakas ufkuma, et tema argtufel sama põhjus wõis olla kui minul, kes ma punaftafin ja kogeletfin, kui temaga jutus olin.

Wimats nägin ma teda ühel hommikul majast üfti lahtumat ja wõftin kübara, et teda järgida. Ta jalutas maja ees kõnniteel edaft ja tagaft; mina afufin ta juure ja jäin, Teresa terwife järele küftides, tema kõrwale. Tahtfin oma wahelorda temaga ufalbatawamaks teha.

„Teie ei ela Inglisemaal weel kaua, miif March?” ütlesin ma.

„Ei — ainult mõned kuud,” wastas tema.

„Nägin Teid fewadel Turinis, ühes kirikus, San Giovanniis.”

Tema tõftis filmad ja waatas mulle kummalfelt ehmunud filmil otfa.

„Ühel hommikul wiibifite Teie oma wana teenija seiftis seal,” jatkafin ma.

„Jah, me käiftme seal tihti.”

„Teie olete nagu ufun inglanna; Teie nimi ei ole Itaalia nimi.”

„Jah, ma olen inglanna.”

Ta rääkis, nagu ei oleks ta afjas kindel wõit oleks see afi talle ükskõikne.

„Teie olete siit pärit ja ei lähe enam Staaliaasse tagasi?“

„Ei tea — ei wõi ütelda.“

Pauline oles ja wastused olid väga wastulematud. Ma katsusin midagi tema harjumustest ning maitsest teada saada. Kas mängis ta klaverit wõi laulis? Kas armastas ta muusikat, maalitöid, lulle, teatrit wõi reisimist? Kas oli tal sugulasi wõi tuttawaid? Otsikohe ja kaudselt efitasin ma need küsimused.

Tema wastused ei rahuldanud. Gmba kumba, kas põikas ta wastustest kõrwale, et ma temast midagi ei kuuleks, wõi ta ei saanud minust aru. Sest mõne wastuse andis ta nagu kohkudes. Ja meie wäikele jalutuslõigu lõpul oli ta mulle sama mõistatuslik kui enne, waid üks asi lohutas mind, et ta ei ilmutanud soowi minust lahti saada.

Me jalutasime tihti oma majast mööda, aga ial ei soowinud ta majja minna, mida ta wistiski oles teinud, kui tal oles soow olnud minust lahti saada.

Tema olemuses polnud vähemakti eduwust — nii rahuliku ja tagasihoidliku kui ma ta leidfin olewat, oli ta vähemalt kühne ja loomulik — ja selle juures nii ilus, et ma temasse väga, väga olin armunud!

Warsti aga märkasin ma, et meid wana Teresa mustab filmad toa aknaeesriide tagast filmitsefid. Nähtawasti oli ta woodist idusnud waatama, kas ta kaitsealuslega midagi paha ei sünni. Ma olin wihane selle luuramise peale, aga weel pöinud aeg sellest wabaneda.

Gane kui Teresa wälja minna wõis, olin ma Paulinega niimoodi enam kui lord kokku saanud. Tal näis, nagu ma rõõmuga märkasin, hea meel olewat, kui ma temaga rääkima hakkasin, ainult teda rääkima panua oli raske. Tema kuu as kõik, mis ütlesin, ilma et oles üldse wastanud wõi ta wastas ainult jah wõi ei. Kui ta lord midagi küsis, mida harwa juhtus, wõi mõne pikema ütluse ütles, katkestas ta kohe jälle jutu. Mina osutasin seda ta arguse ja tagasihoidliku elu süüts, sest ainus isik, kellega ta wõis rääkida, oli see wana kole Teresa.

Kuna mulle Pauline iga sõna ja iga toiming nättas, et ta oli hästi kaswatatud ja haritud, siis olin väga üllatatud, et talle kirjandus täitsa tundmata oli. Niimetasin ma mõne autori wõi raamatu nime, siis mööbus see temast lähepanematult wõi ta filmitseis mind suuril filmil, nagu imestades minu märkuse üle wõi nagu kurb olles oma teadmatuse üle.

Kuigi ma teda nüüd juba mõne korra olin nätnud, ei olnud ma ometi rahul saadud eduga.

Ma tundsin, et ma tema loomu põhitooni weel polnud jõudnud puudutada.

Ja see oli tõsi.

Waevalt oli wana teenijanna, buenna, sõbranna wõi mis ta oli, jälle terwe, kui ma midagi üllatawat kuulsin. Majaproua küsis mult, kas ma tema ülemise eluforteri tarwis ei tea soowitada mõnda oma tuttawat — mõnda sama joliid herrat kui mina, kisas ta lahkesti juure — miss March kolawat wälja, ja tema, majaproua, pidawat meessoost üürnikku paremaks.

Olin weendunud, et see selle wana nõia Teresa tegu oli. Tema oli mind igakord kühwitseft filmitseunud, kui ma trepil kokku saime, oli mulle tufaselt wastanud, kui ma ta terwise järele pärsin — sõnaga, ma teadsin, et ta minu wastane oli, et ta mu tunnetest Pauline wastu oli aru saanud ja meid nüüd igal tingimisel tahtis lahutada. Ma ei teadnud, kui suur mõju tal neiu peale oli, aga ma olin aja-joosul loobunud teda Pauline teenijaks armast. Nüüdne asjalugu, et mu majakondsed majast tahtsid lahkuda, nättas mulle tarwilikkust, seda wana seltsidaami oma poole wõita, kui ma soowisin, et mu soowidel Pauline suhtes oles tagajärgi.

Weel samal õhtul, kui teda kuulsin trepist alla tulewat, awasin oma toa ukse ja seisin tema ees.

„Signora Teresa,“ ütlesin ma nii wiisakalt kui oskasin, „kas olesite nii lahke ja astukite filmapilguks minu tuppa? Ma soowisin Teiega rääkida.“

Ta waatas mulle ruttu ja umbusklikult otsa, kuid täitis ometi minu soowi.

Ma panin ukse kinni ja pakkusin talle istet.

„On Teie waene jalg jälle terwe?“ küsisin ma osawõitlikult Staalia keeli.

„Täitsa terwe, signor,“ wastas tema lühidalt.

„Kas soowite wahest klaasi magusat weini, mis mul siin on?“

Teresa ei rääkinud meie wastastitusest wae-
nulikusest hoolimata selle wastu, ju nii täitsin ma klaasi ja waatasin, kuidas ta weini pikkamisi ära jõi.

„Kas signorina, miss March on terwe? Mina ei ole teda täna weel nätnud.“

„On terwe.“

„Temast tahastingi ma Teiega praegu rääkida. Seda olete wistiski juba mõistnud.“

„Olen.“

Ta waatas mulle selle juures tufaselt ja umbusklikult näkku.

„Jah,“ jatkasin ma, „Teie walmawad, us-
tawad filmad on nätnud, mida ma Teie ees et

tahagi warjata. Mina armastan signorina Paulinet."

"Tema ei ole armastamiseks," ütles Teresa tufaselt.

"See sugust iludust peab armastama. Mina armastan teda ja tahan temaga abielluda."

"Tema ei ole abiellumiseks."

"Kuulge, Teresa, mina ütlen, et ma temaga tahan abielluda. Olen gentleman ja rikas; mul on aastas suur sissetulek — wiiskümmendtuhat liiri."

Minu sissetuleku suurus, tema isamaa rahhas suurepäraselt kolades, ei jätnud temale mõju avaldamata. Kui ta silmad, minu omadega kokku puutudes, itkagi weel olid tufased ja lahustunud, ometi ütles mulle ta nägu, et olin tema nõrka külge, saagihimu ja ahnust puudutanud.

"Ütelge mulle ometi, miks ma signorinaga ei võiks abielluda? Ütelge mulle, kes ta sugulased on, et ma võiksin nende juure minna ja neilt tema kätt paluda."

"Tema ei ole abiellumiseks!"

See oli kõik, mis ma wana suust suutsin wälja kiskuda. Tema ei tahtnud mulle Pauline sugulastest midagi teatada, waid kordas ainult, et Pauline ei olla armastamiseks ega abiellumiseks.

Mulle jäi üle ainult üks tee.

Teresa ahne pilk minu sissetulekut kuuldes oli minule mõjunud. Ma pidin ennast alandama alikäemaksu maksjaks; otstarwe pidi pühendama abinõu.

Kuna ma tihti reisisin, siis oli mul alati suurem summa raha kaasas. Wõtsin oma rahapunga ja lugesin sada naela wntes rahades lauale.

Teresa silmitses neid hirmukalt.

"Teie teate, mis need seal wäärt on?" ütlesin ma.

Tema nokutas pead.

Ma lükkasin kaks paberit tema ette ja ta tõhn käsi wärsebes hirmustas neid kätte kahtnata.

"Ütelge mulle, kes mis Marchi sugulased on, ja wõlke selle eest need kaks raha; kõit teised rahad saate meie pulmapäewal."

Wanake istus wihut aega waikest, aga ma teadsin, et ta kiusatuslega ilmaaegu wõitles.

Süis kuulsin teda pomisewat:

"Wiiskümmendtuhat liiri! Wiiskümmendtuhat liiri aastas!"

Wimaks tõusis ta.

"Noh, kas wõtate raha?" küsisin ma.

"Ei wõi, ei tohi. Olen seotud. Aga. . ."

"Aga mis?"

"Tahan kirjutada. Tahan teatada selle, mis ütlesite, doktorile."

"Kes see doktor on? Wõin talle ise kirjutada wõi teda külastada."

"Ütlefin ma dotore? Süis lobasin. Ei, Teie ei tohi kirjutada. Mina ise küsin seda ja tema peab otsustama."

"Kas kirjutate temale kobe?"

"Kobe."

Ja Teresa pööras, laualseiswale rahale tahetsewat pilku heites, minema.

"Teie peaksite need kaks raha wõtma," ütlesin ma ja ulatasin need talle.

Palawiku kiirusega pistis ta nad taskusse.

"Ütelge mulle, Teresa," laususin ma meelitatades, "kas ufute, et signorina Pauline minust midagi hoolib?"

"Kes seda teab," wastas eit tufaselt. "Mina seda ei tea. Ütlen Teie ainult, tema ei ole armastamiseks ja abiellumiseks."

Ei armastamiseks ega abiellumiseks!

Ma hakkasin selle eide idee jülgi üle naerma. Kui maailmas leidus neiu, kes oli enam loodud armastamiseks ja abiellumiseks kui mõni teine, siis oli see wõlutw Pauline! Mis wõis siis Teresa mõelda?

Süis tuletasta enesele meele palwetust, kuidas ja San Giovanniis oli palwetanud, ja milline egar katoliiklane ta oli, ning tulnu mõttele, et ehk Pauline soowib klooristitse minna. See seletas kõit!

Nüüd, mil ma Teresa olin ära ostnud, wõtsin ma loodetawasti Pauline seltsi ilma salaluureta ja segamata maitsta. Wanaeit oli mu raha wastu wõtnud ja tegi kahjemata kõit, et seda weel enam saada. Kui ma neiu niikaugele sain, et ta päewas mõned tunnid minu seltsis weetis, siis palnud mul Teresa poolt enam midagi karta, sest raha oli wastu wõdetud ja ma olin, wihut häbi tundes oma abinõu üle, sihile jõudnud.

Kuna mul lähemal hommikul tähtis asi ajada oli, pidin oma armastusefoowid õhtuni edasi lükkama. See asi hoidis mu mõned tunnid majast eemal, ja kui ma Maitele walele tagasi tuln, olin nagu piksest tabatud, kuuldes, et mu kodakondsik majast juba lahkunud ja mujale elama asunud. Majaproual polnud aimugi, kuhu nad läinud. Teresa, kes nähtawasti kaskat pidas, oli puuduwa üüri teinud ja oma noore perenaisega kadunud. Nohkem ta ei teadnud.

Staalia salakawaluft sajatades wafusin ma toolile, ja ainult mõte Staalia saagihimule andis mulle jälle lootust. Wabest kirjutas Teresa mulle wõt tuli tagasi; ma ei olnud unustanud himuraid pilke, mis ta oli heitnud mu rahale. Aga päew järgnes päewale, ilma et mingisugust teadet oleks tulnud.

Suurema osa nelst päevadest saatsin ma mööda tänavatel hulkudes ja lootes, et põgenemine niivõlli kätte leiab. Alles selle teistkordse kaotuse järel sain oma kiretähelst mõnust aru. Minu igatsus, Pauline ilusat nägu jälle näha, oli kirjeldamatu; ometi kartsin ma, et mu armastus ainult ühekülgne on, sest kui Pauline minu vastu ka mõduvatti huvi oleks tunnust, ta ei oleks minust mitte lahkunud nii salamahti ja wargelt. Ma pidin ta südamel alles wõitma ja teadisin, et mind ühegi naise armastus ei wõi õnnestada, kui ma seda süda ei tohtinud omaks nimetada.

Ma oleksin oma wanasje korterisse Walpole tänaval tagasi läinud, kui ma ei oleks kartnud, et Teresa, kui ta oma lubaduse täitis, mind kätte ei saa. Seepärast ootasin ma kümme päewa. Si siis, kui juba olin meelt heitmas, tuli kiri.

See oli peenes Itaalia stiilis kirjutatud ja all seisis nimi Manuel Generi. Kiri teatas mulle, et selle kirjutoja mind täna lõunaajal tahwat külastada.

Mis külastuse põhjuseks oli, polnud tähendatud, aga ma teadsin, et see koos olla wõis ainult ühe asjaga — minu südamel asjaga.

Mi siis ei olnud Teresa mind mitte petnud ja Pauline pidi saama minu omaks!

Palawiku-taolise kärsitusega ootasin ma selle tundmata Manuel Generi ilmumist.

Natuke aega pärast kella kahtteistkümmend teatati mulle ta tulekut ja juhutati ta minu tuppa.

Ma tundsin ta kohes ära; tema oli sama mees, kellega Teresa Turinis San Giovanni kiriku warjus oli rääkinud. Kahilemata oli ta see il dottore, kellest wanaeit kui ainjast otsustajast Pauline saatuse üle oli kõneleud.

Ta kumardus sisse tulles wiisakalt, silmitjes mind terawasti, nagu oleks ta tahtnud minu isiku üle otsusele jõuda, ja istus siis palutud toolile.

„Wabandan ennast oma külastäigu pärast,“ ütles ta. „Kahilemata aimate ise selle põhjust.“

Ja inglise keel oli sul, ainult wäljamaa aktsent oli esileiitum.

„Loodan, et jeda ölet aiman,“ wastasin ma.

„Ma olen Manuel Generi, ametilt arst, ja mu õde oli mis Marschi ema. Reisisin Teie pärast Genstfi ssa.“

„Sis teate juba, mis minu soow, mu elu suurem soow on?“

„Jah, tean. Tahate abileluda minu detüüregi. Noh, mister Vaughan, mul on palju

põhjuss soowido, et mu detülar neiuks jääks, aga Teie ettepanel on mind sundinud asja üle weel lord järele mõtlema.“

Ta kõnles Pauline tulewikust nii ükskõikselt, nagu oleks Pauline olnud puuwillkapall.

„Kõige pealt,“ jatkas ta, „on mulle öeldud, et Teie ölete suurest soost ja rikas. On see nii?“

„Minu perekond on auwäärt. Mul on lugupidatud sugulased ja mind wõib nimetada rikkaks.“

„Wimases suhtes annate mulle loodeta-wasti küllaldasti isendusi.“

Ma kumardusin kangealt, wõtsin paberilehe ja kirjutasin oma asjaajajale mõned read, teda paludes, et ta selle kirja toojale minu waranduslise seisukorra üle soowitud teated annaks.

Generi pani kirja kofku ja pistis taskusse. Wõib olla, et mu näol seisis, kui ehamugaw mulle see äriline esinemine oli.

„Pean olema selles asjas wäga ettewaatlik,“ ütles ta, „sest minu detütrel pole midagi.“

„Seda pole ma oodanud ega soowigi seda.“

„Tal oli waremalt raha, suur warandus, aga see on juba ammu kadunud. Teie ei küsi mitte, kuidas ja kus?“

„Wõin korjata ainult oma endiseid sõnu.“

„Hea küll. Tunnen, et mul õigust pole Teie ettepanekut tagasi lüüata. Kui ta ongi pooleldi itallanna, ometi on ta kombat ja harjumused inglanna omad, ja Inglise mees sobib talle kõige paremini. Teie ei ole, usun ma, temaga armastusest weel rääkinud.“

„Seks puudus mul wõimalus. Oleksin seda wististi teinud, aga waewalt saime tuttawaiks, kui ta juba ära wõlidi.“

„Jah, minu känd Teresele olid täpsed. Pauline tohtis ainult sel tingimusel Inglise maal elada, et ta igas asjas Teresa sõna kuulab.“

Kuiqi see mees rääkis, nagu oleks tal oma oma detütrel üle täielik wõimus, ei olnud ta ometi öelnud sõnagi, mis oleks ilmutanud ta poolehoidu neiu vastu. Ses suhtes oleks Pauline temale wõinud olla täiwa wõoras.

„Aga nüüd tohib ma temaga nii leppida, nagu ta on. Tema ei toht midagi küsida ta sündimise, perekonna ja minewiku üle. Temale peab jatkuma sellest, et ta saab ilusa ja haritud daami ja et ta teda armastab. Kas jatkub sellest?“

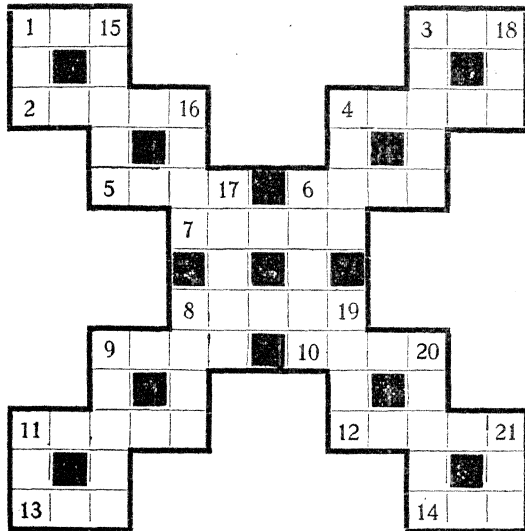
See küsimus oli nii kummaline, et isegi mina oma kires wiivitaksin. (Järgneb).

Hindmõistatus

Nr. 14 (104).

Ristsõnade mõistatus.

Kokkuseadnud Em. Gutmann.

Paremalt pahemale poole:

1. Midagi, mis otsitakse.	7. Peáosa kirikus.
2. Ratta mürin sõites.	8. Mitte tark inimene.
3. Liblik.	9. Ümbritseb pilti.
4. Mehe nimi.	10. Puu ümber asuv osa.
5. Voodi pesu.	11. Kõige tähtsam koht kaupluses.
6. Maitsepalavagahea.	

12. Põletatakse uudismaal.
13. Kaunistus naisterahvale.
14. Järgneb kewadele.

Ülaalt alla:

1. Tarvitatakse sõudmisel.
3. Kindel koht meres.
4. Vanaaegne mehe nimi.
6. Kädistaja lind.
8. Jalgteede metsas.
9. Niiske koht.
11. Asub silmal.
15. Taewane olewus.
16. Silmnäo osa.
17. Piltide panipaik.
18. Tärkawa taime osa.
19. Tarwitatakse hobuse wankri ette rakendamisel.
20. Wankri osa.
21. Toit.

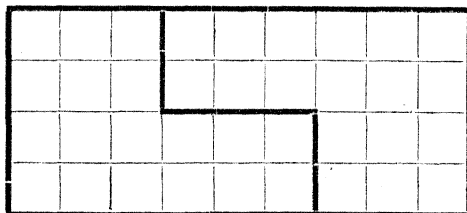
Lahendused tulewad saata „Romaan'i“ talitusele, Tallinn, Müüriwahe tän 16. kuni 31. augustini. Lahendajate nimed awaldakse „Romaan“ Nr. 18 (108.)

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse välja: 1) Maksim Gorki — Muinasjutud elutõest; 2) Sophie Reinheimer — Päikesest, wihmast, lumest; 3) M. J. Eisen — Daani hindamise raamat.

„Romaan'i“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 10 (100)

Õigeid seletusi saatsid:

Tallinnas: Artemi Altermann, Ed. Arukäe, I. Anwelt, H. Arnower, E. Arnower, M. Braun, E. Emann, Hilda Friedemann, El. Gutmann, L. Isak, And. Janson, F. Isajew, A. Jänes, J. Jänes, Milla Jeromin, Keelmann, Elmar Kallas, Agnes Kütt, G. Kippar, A. Kuusik, A. Killak, Jaanus Kaik, Hans Kippar, A. Luha, E. Leiten, A. Luige, E. Luikmann, K. Möttus, Paula Melifer, E. Möllifer, Salme Neidorf, G. Obermann, H. Obermann, I. Peet, D. Petersen, Riis, R. Ringsmann, J. Ringsmann, M. Peet, O. Riesenkampf, N. Raudwere, Felix Raudsepp, Nelly Reintam, H. Sirk, Karl Saarepera, Amalie Sarw, H. Siirman, A. Tohwer, R. Tannik, R. Waldson, R. Walter, E. Waho, W. Waho, Paul Wesilind, E. Welberg, Max Willemson, M. Weinberg, W. Weinberg, Clara Wahlmann, Gretchen Wallig.

Tartust: Olew Kruus, Hedwig Puijat, Leonhard Tobber, I. W., Karin Weimann.

Wõrust: J. Kilk.

Pärnust: Elendt, Milda Küng, Alfred Lõhmus, Lonny Paal, A. Wiidermann.

Wiljandist: W. Matsike, A. Tults, H. Stroobel.

Rakwerest: Fritz Kask, Joh Kask, lugeja Nr. 118, Felix Tenneberg.

Narwast: L. Lemming, Karin Roots.

Harkust: A. Augasmägi **Nõmmelt:** Hein Alla, R. Braun, W. Priks, A. Pedaja, W. Reose, Saksakulm. **Tapalt:** A. Jantra, E. Luuk, B. Luuk. **Lohuse- list:** R. Wirroja. **Sadalast:** Willem Dawel. **Keilast:** Joh. Gutmann, A. Kutpri. **Haapsalust:** E. Grünberg, Ada Grünberg. **Laupalt:** A. Haas. **Ristilt:** H. Kask, R. Kask. **Kuremäelt:** Joh. Kangur, Melsapoiss. **Wõsult:** I. Kiwila. **Kasarist:** K. Remmegas. **Pärnu Ja- kobist:** M. Lewand. **Hagerist:** A. Mikker. **Sakust:** Wi-Re. **Kurist:** R. Uusmann, Hermann Krummast. **Kohilast:** Natalie Mikker. **Jõgewalt:** R. Terasmägi. **Suuropist:** Ewa Tramberg. **Son- dast:** Ernst Roots. **Sompast:** R. Rikken. **Aserist:** T. Weigel **Riiseperest:** R. Pilberg. **Räpinast:** J. Raud.

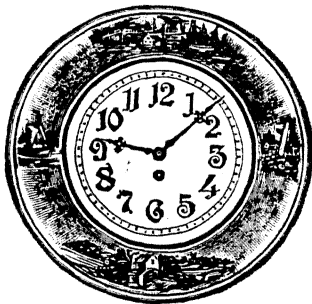
Neist wõitsid loosimisel: 1) Nahasse köidetud pildialbumi — Hilda Friedemann, Tallinnas, U. Kalamaja 35. krt 7; 2) Anne Ed. Wilde kogutud teostest — Willem Dawel, Sadalast; 3) Eino Leino „Ühe päewa liblikad“ — Olew Kruus, Tartust, Jaama t. 14.

„Romaan'i“ talitus.

„Romaani“ endiste aastakäikude

1922, 1923, 1924, 1925—üksikuid numbreid wõib saada talitu- sest hariliku hinnaga: üksikud numbrid üksiknumbri hin- naga 40 mk; 6 nr. $\frac{1}{4}$ aasta hinnaga (225 mk.); 12 nr. $\frac{1}{2}$ a. hinnaga (400 mk.); 18 nr. 625. mk.

1922. a. Nr. 2 — 18 üksiknumbrid 30 mk; 6 nr. 170 mk; 9 nr. 250.—; $\frac{1}{4}$ aastakäik (18 nr.) 500 mk.

Kuld laulatuse ja kiwidega sõrmuseid. 56, 72 ja 92 proowidega.

Kõiksugu hõbeasjad.

Seina-, laua- ja taskukellad, kõige parematest wabrikutest.

Müük rahuaegsete hindadega.

H. Mäll

Müüriwahe tänaw Nr. 9, Tallinnas.

„Rahwaleht“ — ilmub nüüd — kolm korda nädalas.

„RAHWALEHT“ on ajaleht kõigile, kel aega või raha ei jätku päewalehtede lugemiseks.

„Rahwaleht“ uuel alusel pakub lugejatele jookswatest päewauudistest alati kõige värskemat, sisukamat ja kaasakiskuamat. Igawatel targutustel ei ole „Rahwalehes“ aset.

„Rahwaleht“ paneb eriti suurt rõhku kohtukoja teadete, põnewate romaanide ja juttude peale.

„Rahwalehes“ on lugejatel oma nurk, kus nad mõtteid võiwad wahetada küsimuste üle, mis selgitamist nõuawad.

„Rahwaleht“ ei seisa ühegi erakonna teenistuses. Ta toob halastamata päewawalgele kõigi seltskonnakihtide warjuküljed.

„Rahwaleht“ on huwitaw, kuid ühtlasi ka odaw: postiga koju saates 60 marka kuus, 180 marka weerandaastas.

Tellimisi wõtawad vastu kõik postiasutused ja lehetellimiste wastuwõtjad.

Aadress: „Rahwaleht“, S. Karja t. 2. Tallinn.

„Rahwaleht“ on müügil väljaspool Tallinnat iga teisipäewa, neljapäewa ja laupäewa hommikul.

Tooge terve ilma muusika endale maija!

Teie võite iga raadio-aparaadiga muusikat „kuulata.“ Kui tahate aga kuulamisest mõnu tunda, siis tarwitage PHILIPS RAADIO LAMPE.

Müük igal pool!

Ainuesitaja: A. KAPSI & Co. Tallinn, Harju tän. 46. Kõnetr. 775 ja 1015.